TO THE READER

KINDLY use this book very carefully. If the book is disfigured or marked or written on while in your possession the book will have to be replaced by a new copy or paid for. In case the book be a volume of set of which single volumes are not available the price of the whole set will be realized

SRI PRATAP COLLEGE
SRINAGAR.

LIBRARY

Class No. 891.441
Book No. N33Z
Acc. No. 16014

891.441
N 33 Z
16014

4 JAN 2006

محمودہ یارس پتہ مرُن زان ژہ عیدا

مَن ماتَ مِنَ العِشق فقد ماتَ شہیدا

کتاب ہٰذا

قِصّۂ

زینُ العرب

16014

مِن تصنیفِ

مُلّا عبد الاحد ناظم کشمیری

حسب فرمائش

غلام محمد نور محمد تاجرانِ کُتب کشمیر

مہاراج نمبر گنجبازار (و) مائسمہ بازار امیراکدل سرینگر

کشمیر

(کتبہ قاضی نظام الدین خیاری)

بسم الله الرحمٰن الرحيم

ربِّ يسّر ولا تعسّر وتمّم بالخير

مسلّم محمد جي پايان خدا را
ڪرڻ از عشق آهي آن نور محمدؐ
ٿهند عشق و محبّت چار يارن
پود نطق و بيان را عشق الو
چه پير از عاشقي و چه جوانمرد
ڪرت قصد سلوڪ آسون مڪو لو
الف با تا زه تنو نامت بر ڪنه
مجاز آغاز جهڙو تحقيق انجام
الٰهي عشق بڙن سينه ميو لو
ڪشايد فيضِ عاشق عقد ڪارم
ڪي بو زڪي بو عشق يڪباش

ڪه از عاشق نهان شد آهي آشڪارا
سڀُڻ عاشق محمدؐ ڪر نه معشوق
ڏٺن آهن ته اصحاب ڪبارن
چو عشق است آنڪه از يڪ ذرّهٔ او
بهر دل عشق را تاثير ميڪرد
ڏسُ پيرن ته ماڇو عشق در دل
تلاوت پو دقرانُ ڪر ڪينه
لباس عشق جهڙي مُ عشق مجازا
گهٽ نه صاف ڪر آئينه ميو لو
زخاڪ پاڪ تاج افسرم ٿي
عجايب قصّهٔ از عشق يڪباش
يعني شيخ عطّار جهڙو مُرت

چو در خود ديد عشق و حُسن بيحد
برُن تن سينه بي ڪينه از ذوق
پس از حمد حق و نعت پيمبرؐ
سر عقل و خرد مانده ترا نو
ڏين گو طالبا در پيش مطلوب
سوني آهي سلوڪن جهو ڪنه قابل
بصورت گرڻ ه واتڪ معنيٰ تام
طريق عاشقي سوز و گداز است
بحمد الله نگاهِ پير دارم
سرم خاڪ آهي آندلبرم باد
بيان اندر الٰهي نامه ڪرمت

آغاز داستان ميگويد

هيره شهر بلخ آهو سالار
بهت بخشش گهمت ناحسن اوار

ڪعب نالس و ڪعبو ڪن پرستار
صفت آهن ته دينس موافق

شهنشاهه نڪوڪار سو نيدار
عباد روز و شب تاله وزعاد

زعدل و عیت بود دلشاد
زجاہش کمترین بُد خسروکے
حکومت لے ان عالم شہریارا
سَمت میدان نیران اسن بعنم
تمن آسوک پسرتس نا وحارث
زجا اری لے عنائی غذا اس
تہندی خنہ عالم آسوتوشن
سپُنمت بلنخ زن بو سلف نمائی
جہانِ حسن سرتا پا گرفتہ
دلِ پاکان گرفتا کمندش
گُمت مشک ختن گم زلفہ مشکہ
پریشان دل گمت جان نم بچھین اس
خم و پیچ آسوتت زلف دراز ن
لکن زنجیر تے آشفتہ احوال
وچین خط نالہ ہند نامہ سیاہ سن
سو قلمت سُنبلین منزدین پور آس
کران بیہ شانہ موس حرے عجیب
بہزنادی دل آزادی اویران
بروزلفین مشکین لے بختہ آس
گڈے منزعاشقن منزل جہودون
جہونہ تہو دُونہ برقیم و بینی

بانصافش جہانے شد نو آباد
کمر بستہ بخدمت ماہ و خورشید
غلامی بردرش استادہ دارا
تہندی لے حمہ چون جنت بسین بلخ
سو حارت شہر حسنش آسو دارش
دین یک جوہر حارت شہس کورُ
وچہیت آن لے و مہ و خورشید روشن
بزیبائی قدش را بندہ شمشاد
جمالش عالم بالا گرفتہ
بُون تت سر و نازس الف بر پا
خطا اند خط منت چہو پوشکہ
مسلسل نبہ ونتش زلف سُنبل
کران بتیاۓ کاکل پا کیا زن
ڈن گیسو کمند دوس انخ لاف
زرحمت گوقلم نور دگ کناسن
شب آن ماہ رو کنہ دُور اختر
گرتہ سن گلدستہ زن منز سُنبلین عنبب
لسرس موی برائینہ خانہ
گُل و سنبل بہم آویختہ آس
جنبیش پائدہ ماہ منوّد

بجود س مستحق تہ خاتم طے
گمت گمنام تہ خاقان و جمشید
تہندی عدلہ منش و گرگ باہم
تہندی قہر کام ظالمان تلخ
زدہ تا چاڑس تس لو نگارس
بد لنجانہ شو بان جنتیچ حور د
نبہ قدان سیم بر بالا بلائے
برعنائی خرامان سرو آزاد
بصد خوبی قد سرو بلندش
گرتہ سن درشام جنگ و فتنہ برپا
تمن شہماز زلفن سلم و چہن آس
معطّر کادہ نیت پٹ کار کاکل
قدس گیسوتے جیم الفن نتہ دال
ذلن بنت نافہ چین تس نتہ انصاف
بآن فیتن لے رکار میوتش نبہ آس
عرق شبنم گرتہ سن گلشش معطّر
بخاطر جمع مو تزادون پریشان
نتہ برچہر تابان سائبانہ
ترہسٹہ زلفہ ماران گرایہ ودن
برد لیش ماہ و گل آبدیہ ابر
چہنہ تہ گلستانن تانہ بنی

دکھن پٹ نور اقبال کی نشانہ
کہیں کہنو بر فلک خون شہیدان
جبین دو لیست سے صبح نوین جود
بصبح صلح تم چندر کرن غیب
پرِ شہباز ابرو طاق با قوس
نہ ڈولیست ما سانیں ہم شفق پوش
ننہ زنگی دو دستہ سہت چھو شمشیر
سو خالِ نقطہ شد بکصاد یکصاد
کمان ابروان وہمت پلکیں چشم ترکان
چنی زان جی جون اس چشم بد دور
بصد افسونگری ان نرگس او
دو جہین دو پ عاشق دنی فرض عینی
حمار جوب چشم ہزاران لنگ
گلن پڑ بادمن تند رچھ پیمش
گران مردم دران میخانہ زندی
مسلمانی نمود از چشم کافر
سو لب خد دو مو شب قل طبیع لو روز
بجلوہ گلشن نہا دوان منت
بناز و غمزہ حسن کر تہ تیزی
بدفع چشم بد آسپند در آس
میانِ لف خوبان خال رخسار

ہمت لو رک سو پر تو بیگمانہ
صفت دو پک تے ودا ہم زون ابوزن
سنہ ہفتس تاں گلن پلکیں چندر رو دو
ز طاق ابروان آمد ملالش
سو قد بیت مصحف نون القلم اوس
میان چین ابرو خال ہندو
چھو ہر تہ برا نشر لالان دو پی شیر
ننہ دربان میخانہ کسبیہ پوش
دو دستہ آسو برتن تیر لایان
خرب احتشم مستش بادہ نوشان
ہیچھن صد مری تعلیم جادو
دو ابرو چشم و بینی دو نظر آم
فرنگ آمن ہندستانی جنگ
صفِ مژگان سنبلین تیر زاوان
نقل مردمان تمسنر سے تندی
رخش آئینہ نور الہی
نت آسو آفتاب عالم افروز
کرن کہ گلشن تہ ان ہوسناک
سو لب ڈولیست گلن گیہ برگ زری
بہت یاسمن تن پون سیہ زاغ

چندن لاگن دکھن آماہ تابان
گلن ہفتس بقدر جبہہ وزن
رخ خورشید اوسنر دو چوار غیب
ازان محراب حم قبلہ حمایش
چو خون صندل اگر تیغ دو برو اس
گران دو پلین کمان آسنہ صدا ہو
جھموو صدا دن ہمت از دست استاد
کمان ابرو تہند ہت آسو بردو کش
زہ چشمہ پر از زمی اس چشمہ مخمور
ز سرخوشی چھ ہر دم میفروشان
دو نرگس بر قلم آن چشم و بینی
بیک شاخی دو برگ ہم دو بادام
دو چھت تیر دن ہیچ کار گیمش
کمان ابرو دو بادام خون نالاران
نگاہ ناز ہمت روح پرور
دہد خود مصحف روش گواہی
فرشتہ بر زمین یا حور جنت
گل از رشک رخش جامن دو چاک
خالی دران موئی پری وش
نہ دلیست لو گلالن تہ جگر داغ
جھون ہندو دو در آتش بستہ زنار

گلستان چھاونی زنگی پسر دراو
ننہ منز جنگس کعبس بلال آسو
قمر دامت خنجر ہت لستہ خنجر
دہن میم الف ہنی شبن کیاہ
گعہ چھ زلف ننہ گج رفتہ رفتہ
خیال آن دہن در غنچۂ دل
دہن شبنم کشادم باز بستم
شبان ننہ ندہ مالہ رشتۂ در
وچھرت خون جگر تس لچ شدار و
سولکیا لو ننہ برگ گل تر
پیوان اچھر نازہ کن تس گن وچھانی
چوان آسن عرق نی دد شورہ پانہ
ستر بر لب گمت لگمت خیاس
نمکین خندۂ نمکین نمک ریز
گرہ ہن در شمہ خورشید گرداب
ستر خنجر زبان قاتل تکلم
لبان آسو مضطرب احوال تسکین
ثمرتس قند شمشادس ذقن سیب
سو چشمہ زمزمکو تر قرینہ
ننہ چوگی بہت برغار تاریک
عرق ننت از جبا شبنم براتک

ننہ شاہ جلیش صورت بند ثرا و
تہتوی شوبن اکس منز لستہ خنجر
قمر دامت خنجر ہت مرد عاشق
زچشمہ ثلث ہارو پوس ماہ
ز تھر آن دہانس میم یعنی
محال است وگمان تنگ مشکل
دران یک موی نازک سبی دراست
دہن زان لبی ہا در حقہ پر
ہمنی چھ متن آسوس مے ناب
شیرین مد دارہ رشکر
ستر تس فق لبی یا نمایان
زہر ستیان ستر بر لب نشانہ
عرق دانس وہن ٹپ لج درگی
دل از وکار ننہ گاث کر آمیز
دہن حقہ قلم بینی جبین لوح
مو زلعدت لعبت آن خوش تکلم
زنخدان گوی نقرہ زلف چوگان
مدور سنجہ منز تس چہ پر آسیب
شبان آسو خال بر چاہ زنخدان
پران مانتہ راتان شہمار زرد یک
چھ گوشن لعش تس زن در شہوار

بری مصحفس بانقطہ خال آسو
پنہہ دریاہ انگشت پیمبر
ثرہان از عشق عذر قفل ومغ
ہفتیج ماہ وچھنتو نادو ہفتہ
ماہ شہادر میم مخفی ردد معنی
بجو در وصف دہانس در بسفتم
زسبی دندانس ردن سبی روان
بسر خجی یاقوت یا قوت آن لبا و
توی گیمت نہ دوکہ آسن چھ عناب
ثریا در شفق دندنس شبانی
حریف غالب چاہ زنخدان
ننہ می چھ متن جام گلاس
چھ غنچس بر دہان تیر برگ تنگی
ستر از خندہ تن لبروی مہتاب
کرت مشتق سینم غم دت لغن روح
سحن تس طوطہ سند خونہ شیرین
بسازی حال مشتاقان تریشان
سو چھ مانقد جنس کتو خزینہ
بہت ہندو کنار آب حیوان
سو غبغب موج زن آب حیاتک
دران مو نیلہ کنڈ انداز شب تار

پرزلون لف گڏه منزدوره پرين
ٻمن منزدور قل لوز علي لوز
وڇپنتن ڪاره ڪن شمعن هون نار
سه گردن ڏٺيهي آهيه سين صيد
نگارس ڪيا نگارين روپه دسته
نور پنجه تر ڪرمنت ڇهو خونه
زسيمين سينه اشن تيار سيماب
صفائي دل دون ترستن لاف
حباب نيم زم ليموئي تر
زکم لوئي منت دعوي ته لافه
بڪموئي دوڪوه آ وينه ازسيم
ازان ڪوتاه شند شرح درازي
نه ڪهو آئينه نته تش آهس روشن
خرامان ترڪين جفت و سم طاق
سڻن گلبرگ تن نازڪ قدمين
نه سرگجه خوره شوبان همسري لش
تصورت سم معني هم نزليور
عجم از جلوه حسنش ليران جادو
دين استاد آسونه طبع موزون
نکن ڇهونه نهو ون طوطه لطيفه
ٿهاٿه آسونس فقيرن هند محبت

خطائي لوئن يا درسنبل چين
ڏگن تس ڪا رموزون ڪيا مدور
ذرن قرانه صورت عاشق زار
روپه سنز مٿرهه روپه نره لوشه لنجه
ٻاهو ڪرمنت ريزه لوشن زنگ سنته
وزلم برگ گل تا مرگ بلبل
سمن ترمزنه نسرين سين آب
دولتانش نه گوهر يا دوانار
گمنت زن وار يا سنخل منور
آنکمراٻل تنديل زائل ندر وال
آنکا آمن بين و اراه زهن هيم
ستون ايوان حسنڪ ساق زانو
ڪرن پامال سرش منيره لوشن
شبن تش برڪف يا مارگيسو
هيبه تن يا وزراه آسونه هون
زسرتا پا برفرشته عالم
دلارا دلده ودلخواه و دلبر
شه ورشي تهونه مصحف يا دردل
ون شعر و سخن ما آن همايون
مدرس آس هم تن پيش از نيجال

گمنت دراز عرق يار رشته دنور
ٻين نه انزنه ته هرنه برابر
ڇهونه روپه خوبه نه آئينه خورشيد
تره هي نازڪ گرشهن دلوذ نجه
ٻمن نمه منيره هند وڇهومنت نمونه
نته درعون عاشق ترڪرت گل
سونيه شين لبن آئينه نته صاف
شبن سين نته شين ڇهوٿه نار
تسندفه وڇهنڪستور نافه
نته گنڊمترچه تقدير زلزال
بعصمت دا اندر نره رازي
بلورڪ روپه يا تسند درنگا ليو
زشوخي درميان خون عشاق
رڻن هند و برڪف ڪف برلين جو
برابر نه فرشته نه پري نس
چه گلرو يا چه گلبو يا گل اندام
ٻمن لپ خنڪ هس زين العرب نا و
سنتن منز علم ڪلي ڪرنه حاصل
ڪهن ڪيا ه برزبان تي ردلفه
نمي تن خوشڪلامش گمنت لال
مطلب واتمر طالب تحد منت

زلفظ از عنا گومت غنا نس
سخن باکس نکر دالا ضرورا
به پیری گو رتس بخت جوان آس

بحق از ما سوی حاصل فنا نس
عزیز از جان خود سی آس کعبس

بذکر الله مشغول آسیرو را
سو یس عزت زجهت آن آس گعبس
لفه رد یتیه آس آرام جان آس

دربیان وفات یافتن کعب و وصیت کرن او حارث ابری زین العرب

رضائی حق قضا ییتی آس وشاه
دلیغ آسمنه شاهی جاودانی
دپن تس مه گره هن چهوم سوی عقبے
اوّل حق دوییم ون نزاومی تی
مه گو نه کانه پسند خاطر خویش
دی گو نه یک دا ه تی ژه مانگ
نصیحت بیم وصیّت کرد بسیار
ودنگ شور ونهو رونی زمینس
پراز نوحه پین عالم قیامت
مه راوم جای سجد چ کعبه میانی
مه چهوم باقی تمنّا کانهنه لو رادم
گیس لو سوسن زهار رن مزارن
گیے تهف دت گدان آس زمن گلین
بنفشه کاشتی بر نستر ن زاد
ودینا لو چیرس منز پیوم ماتم
وه کسه شهزادگی چهم راج ادم

مرض ما لک سپن تس کیجکلاه س
بند بیرا لونه تم در پیش حارث
خدا خوا مد لو بینی دور دنیا
مه نش خواهش سهنز کرنا مدارو
بعقد کس پیه ادم گوهر خویش
خدا نهومی گوه تت چهه زه قبوی
نهون تم حارثن کر چشم اقرار
سپن آن لو دروس تیر جون شام
سپن بر پا تهر پی شر قامت
فولی لو پوشه تهر گره هس بره . لو
کهشا کره مژ تم چشم بادام
چهو که لدن خ کرن گل پو ژه دادو
سنبل اذ داس غم لوران غمگین
هبیه تهر زن کرن آس آس پا ژه جامه
سو کس منز پیوم دو کهه پهرشا غم دییم
ودنے لون ونن آس مای مر گو

تسلّی گوس از دنیای فانی
کرن بخشس تخ تاجس پانه وارث
پئے زین العرب سے نهاومی نزی
سٹها گرد نکشو بیه شهر یار رو
رضا نهومی پسند یدی ژه نهاوک
کر کنی میانو دعوی چهوی ته فردا
امانت دنو تهن جان آ فرینس
پرک انا الیه راجعون تام
ودن زین العرب ما بابه میانی
زری لو چانه دوکه سنین مرٔ لو
چو شبنم گلکه خس ٹیه اشک ما ران
بدندان قنده وڈه زانیه نزوان
کرن از سیلی غم سینه افگار
مه ما بو چانه مرنه روزه پامه
سپیه گینه سے سر تاج راوم
بو کره تهن سے شر سے پای مر گوه

Library Sri Pratap College,
Srinagar.

ڙٽن پوترا وتهن ڙي غنچه از باغ
خرشيدي گهي و گه ڪڏان موي
دلاسا دايه ين پُن سُتس ڪراني

وه نو نهر مرم دن چون لاله زاه داغ
ز حسرت آتش ستو اوان زمين پا

لذان گه خاڪ سر گاه بر روي
بهت تس ته وزره دايه آسه الله فوان
مدانس ڪراني اُش هراني

برتخت نشستن حارث عدل و احسان و حکمراني او

دپان الغصه سرڪ حارثش تخت
ڪرڪ چون ابر نيسان دُر فشاني
بستر تا به نهوڪ سنه تراوتم داف
سه حارث بيٽ د ايوان شاهي
بنا ز و نيڪنامي تاجداري
ڪُرن تهوس بجوي ثره تسلي
ته چهڪ ملڪ خزانن جان چهيم هاي
دُن ماتم تراوي لوز مصيبت
جهان شد نير زاه دد ماتم
نفسته و دُنت برزمين بيوه
سوشيب گو عشفه ترب بيه پوٽ داره

برسم پادشاهي حکم گو سخت
ڪران حارث نسعد گوهرشاري
هرڪ اغفر له ازقاف تا قاف
نعدل و داد ڪرنم حکمراني
ڪرن ترتخت شاهي تاجداري
سڪساري گزهن ين ن روترا
نه سامان و زر و ز لوهر پاي
شب ماتم نه زاه دل شڪسته
زغم بلبل نه قمري و دمت دم
شڪفته سنبل از هر پيچ و تابي
ننه چو روز محشر زپوٽ داره
خروس آواز زدم گيه شاهي

ڪفن ڪعبن ڪره ڪ برد ديباي
ز ديڊي نهايت اشڪباري
بهشتي گو بايوان الهي
مشت گيه عالمس نو شيرواني
سوهي زين العرب زان بس تو لا
ساجهوروي جانه بابت دل ثه خوش تها
جهوهي ڪهڙ لوي بان جهيم و صيت
زهر سو خيمه تاريڪ بسته
و ست لاله جگر خون دلخزين گو
عرق افشان گل و نرگس بخوابي
ز خوش وقت نرگان الهي

در باغ رفتن شاه حارث و جشن نمودن بشرو و نغمه ڪردن بگنائش را

سبن بيد ارساقي با صفائي
نوا در پرده عشاق شد راست

ڪرن ڪهاس پيالن دوئي شناي
نشه حارث سراز بالين جوبرداشت

جو مطرب با ترانه زير و بم بست
زماتم ديدن گلزار سرداشت

نگه در شنگهش آسو س گلستان
وجهت شدّاد گو هنت داغ بر دل
وزیرمرا برای تعزیه آی
برای تعزیه پرسش همام آی
دلک او باش جانک آسو فاش
بناز و عشوه برپا آسو آفت
سپاهی خوش نگاهی شوخ و فتنگی
بهر جیبی هزاران لشکر شام
وخجرمه تش خنجر برجان دشمن
مران از تیر مژگان مرد سرکش
به تیزی کز صف مژگان بجستی
سو غمزه تیر باران آهوان را
نگه شمشیره خونه تیر کرن کار
ان دی وران بسن بیه تو ذلن پت
بدفع چشم زخم جادوئی هند
دزن ها دل بیه اندر سحر آسو
شو بان آسو بریش خطش سنبل زباغی
دل یاقوت لعلش قوّت جان
زبانش دی ردهان رد دل چه جانی
کران مرغ هوا بند از ترانه

شبن فردوس اعلی زن سو بستان
غلامو تتا ندر پیراوهس تخنت
چو غلمان یکیبک مع رد غلام آی
غلاماه حارس تر نازنین آسو
سٹھا خوتن باش آسو س نا ولکیاش
بگلزاری جهان شمشاد قدی
دلیری پیل تن و ری شیر جنگی
وجهت تشد خم ابروی غازی
مژه تش نیزه در چشمان دشمن
لبا مان تش و جهت مژگان سرکش
بناز و غمزه آن صفها شکستی
نظر نیزه کرشمه تیغبازی
ز جادوئی و چشمش هر نه بیمار
گر هن آسو آتشین عارض غضبناک
زخس پٹ خالش مانند اسپند
خط لعل لبش خیل سپاهان
لب اندر خط چو لعل شبچراغی
دهان از تنگ او تنگ شکر بود
خوش الحانی چو طوطی خوش بیانی
ربودی دل سرودی کردی آغاز

سو گلشن با ارم کرمت مقابل
شهنشه زاده در جنت نکوبخت
سپاهی لارا از بهر سلام آی
پری زاده ملک با مه جبین آسو
جمال از مهر و مه برده بغارت
بباغ حسن و خوبی لاله خدی
گرفتی از کمند زلف چون دام
گران ترک ترک تیغ بازی
کمان ابروان چادرن لصید کش
زلان تیرا و دن کمان و تیر و ترکش
تنزه چشمه آفت مردمان را
بدنبال غزالان ترکنازی
وچهانی زرخ تسند خورشید صورت
دون غازی چو گل پیرهن چاک
سو خال اندر خش زنگی اسیر آسو
حبش لوزت کنارا ابحیوان
سو لب دلشت گمن ان چامر جان خو
نگر حقه پرا ز لعل و گهر بود
چنان در علم موسیقی یگانه
عراقش با فراقش بود دمساز

بناز آراستنی در پردهٔ شهناز
خرامان تراو در باغ آن صنوبر
پئے دلخواہش نغمہ سرا شد

کران بلبل لسو آہنگ پرواز
بصد ناز آو در پیش شهنشاه
تسنز سیتنا و سازی دلربا شد
بگریہ زار سار عشاق زنار

اتھس کیت ساز ہنتی ساز در بر
شیانہ گیوان تیرہ چون ماہ
ترنّم کرنہ وین ساز و سیتار

خوش آمدن آواز یکتاش مر زین العرب را و بدام عشق او گرفتار شدن

بعشق نوجوانی داد آواز
فرونی تس سین رنج و تعب را
دماہ اک کن دِتن لوزن ترانہ
باخر طاق بر طاق آیہ لاران
سوزخمہ نون زن زخم دلس پیو
دِوان زین العرب ناخن سینہ
دِوَن ناخن گہی یکتاش تارن
دِوَن از چنگ سازس گوشمالی
لدن گہ برٹ جبینس چین مستی
گرتہ ہن تر بے نواعشاق مارہ
وچھیت مستی ہن زین العرب مست
سین از دست تمہ درد عشق پامال
بہ تیر غالب سین تس ہیہ یکدس
فو نس نرگس جا. دوی یکتاش
ہلال عید ابرو دیدہ پُر نم

چو بلبل خوشنوا با نالہ شد ساز
دِین کیا چھس کنو لوزن خدایا
مٹھوس ماتم بیاد آو تس فسانہ
وچھن در پیش شہ یکتاش خوش باش
وچھیت تس نزیرہ بم زیر و زیر گو
کران یکتاش تیر نغمہ سرائی
مرن زین العرب سیتنا رہ چارن
گہی سیتنا رہ از دست آسو ترا ون
الن تس زمنتکین چین مستی
گہی ازسا نگہ از ناز مست او
دتن یکجا بر رو دیہ ستد دست
مرن مٹھو ال سُتہ تس غم محبت پیوس
نمس اک دم نہ گو نہ زہن و دنس
سین دیوانہ برمہ وی یکتاش

بگوش آمد صدا زین العرب را
مہ چھو منہ ونجہ دل لوزن خدایا
بگریہ چھیت سانین پاین ماران
کرن بلبل صفت غلغل تنز باش
غزلخوان دِیدہ بر ز خزینہ
مران زین العرب آشفتہ رائی
گہی یکتاش از مستی بحالی
بمستی دست بر دست آسو چھاو ان
کرن زابر دی آہنگ اشارہ
گہی از نے گہ از آواز مست او
دوکھ ہرٹ گوس غالب عشق فی الحال
دوکھ لاوس تھ ہو عشقہ تیر پیوس
کمند جان سین تس موی یکتاش
پریشان حال بر گیسوی یکتاش
دل و جان کرد قربانش بیکدم

وڇهت چشمه ڳيه نه چشمه پر آب
اما آس شهر مکس ناکس اندر گل
دماه روزن ز مجلس دراو يکياش
بپا زنجير شرم آتش بسر داشت
چهو حيرت گردش اين چرخ ناساز
بسر گرداش عهدي چنان بست
نه صبر و نه قرارش مانده در دل
هلال دل امتش گو سرو بالاش
دون دو رفرقت آن يار فرياد
کران داس دس منز جايه پايل
کرس دراوبه ثونز وتس دلاسه
دون زين العرب آئي دو ري يار

زتب افتاده پشت زلف در تاب
نه زانن راز دل امه کينه باوت
تسندس صبر و آرامس کرن ناش
باخر گوس يکياتس انتظر غيب
کران ازبهر آن مه بازي آغاز
زديده اشک خونين گوس جاري
ز عشقش ماند چون خر پاي در گل
انن حيرت لمتس آئينه روس
کرن عشرت لسر آبس محنت آباد
يون يم بهر تعزيه شاه مرحوم
هرت بيوان وچهيتس امته آسه
بدل ماتمزده در غم ستن آس

وڇهن پٽ دار هتس کن مانده در دل
نه زنجير حيا از پاي نزاوت
وچهان تيو تهايه آسن انتظر داشت
ژٹن جامه چو گل تا دامن اتجيب
بنا کامي او گردون ميا بن بست
سيه زلفن انن تس بيقراري
دو تا شد قامتش از عشق يکياش
ميون تس مار غم هر زار مويس
کڈان آه سرد از سوزش دل
گژهن غمناک ڈيشت حال معصوم
شه کعبس و دن دباري بصد زار
مصيبت موره هت يارس فن آس

داستان در گريه زاري نمودن زين العرب در فراق يکتاش

نواي کلکره زبستان کلامي
بشمع روي خود پروانه کرتهس
بدام عشق خود بورام کرتهس
دلو لالو لوڈ جو هوشه حاله
کمان ابرويه لاتهم تير مژگان
گيس لب تشنه لو دل چهوم شوئي او
فزودي غم ربو دي از برم دل

کرت مه نيم کشته منځرامي
بچشم آبدار ت گيه بيمار
ژلو هم يار ره آرام کرتهس
ژهڈه نس دراچهو منه کهڈه نس تاب
دس منزل بسته گيمت چهم مه پيکان
مه کره مهم پاره دل بدوڈت خنجر نشت

دلو هر ديه بو ديوانه کرتهس
مه چشم زينتن ون چهمنه نهال
لجر آشفته گل ون زلف زاله
فٹه نس گيمه وا لنج داده درياب
زبهر آب تيغ ابروي او
پن از دي منيو چهم هوتس از دست
کوني باشکر غم چهنه قابل

پتہ میہ ہی تہ لاگم ہا نژ کرانوی
زہجرٕنٕ چھمنہ وصلچ کنہ اُمیداہ
دِلس چھم داغ زی پتہ نیرِ ہا لو
مِہ نیوتے آرام کس آرام جان چھوے
یمی برِل ہمی کھوزِل بفریاد
گژھ ہن میخانہ عشقن مے چھوہ نا
گیس پامال عشقت بیرونا زو
وہ زاگن چھوک دلس الله بفاک
گرفتی پردہ میسو زی بدرم
عشاقن کرشنس درِن گاہی

مِہ عشقن کاژہ زونی دِتو نہ کرانوی
وُنِت کسن انہ عشقن تتہ بسنت گوم
چو بلبل لالہ زارن فیرہ ہا لو
جفا کارو وفا تر ایتہ تہ لوہم
سونن سرتل گیم تیرہ گوم بیداد
زخُسنت قبا لبہا حضورا
پیس از تر گنا زی خوش آوازو
چنگہ چانی چنگہ ہو گوم ہہ پایان
بیابین ووی لنی ردو آہ سردم
نجوم سازی زاہنگ میریز

چو بلبل گیہ بر گلرِوی شیدا
ژہینت پتو یہ عشقن نزینت گوم
خبر کنہ چھمنہ کیا نامُ نشان چھوی
گفا رنت تہیا تھاو زلوہم
تمنا چھوم دلس باہم سمو نا
اقولک عطی خمرا طہورا
کرت تا راج سپاس گیہ غمناک
زہجران تنگ آمو دربدن جان
دِہمنا بارہ درشُن گاہ گاہی
بگویم است از جان غم امیر

در بیان بیمار شدن زین العرب وآوردن حارث حکیم را بایت علاج ومعلوم زین بیمارئش

دپن زین العرب ناگہ بصد زار
کُتن پانس ستم وارہ نبک گوس
خمار آلودہ نرگیہ چشمہ بیمار
ہُران تس دادُ پانس نہ بلن آس
شفادان اک طبیبا چون فلاطون
سودا ردو دردِ جانس گو نہ کافی
بہ آتش چھوسنہ زانان کیا مرض چھس
اسن ما تمک آسم تنہ و تاب
پرتہین ہتنوس تہ کم لوکن کرِی ہوُل

سپن تا مدت یکسال بیمار
گلس گو زعفران سنبل پریشان
بدام غم سپن آہو گرفتار
بعشق سوزِ تس بتس جگر دُر
انگ کرتم علاج تس بقانون
حکیمن لو قسم چھوم دانہ سند دوے
مرض چھا یا دلس منز کنہ غرض چھوس
کوہنہ پٹ کلہ ہتوس للہ ناون

ہیبہ پانس اندر آتش تبک پیوس
رخس زردی ہو کس پٹ زلف پیچان
دو غنچ زون زن زتب گلن آس
وچھنت حال مسند حارثن دُ
تُسند تجویز تس نا بین نہ کافی
مرض تہہ چھو منہ چھمت کنیہ ہندوے
یہ لو زت حارثس گیہ چشمہ پُر آب
سٹہاہ شیرین کلاموسلہ ناون
ہٹت بیمارزی ما یادیچھ یی مول

دپښ ته شرمه شره چهین لو بیمار
هن حق یاد پښرن پان ذلت
مرض نټهوس ا ز دردِ نهانی
تمنا یاده شند صلانه زهن مست
سه دانا دل ون آ سکنه کیاه گو

مصیبت لو چرس منز کره نه د شوا
گلت گیه ماه زین غم نا بالی
وچهن گو تاه امید زندگانی
گران س دا یه لوسه غصه غم تراو
چهو گت هیو عشق سر کل ناو گیاه هیو
جوابا ه کبهه ون آهسته ننو هیو

دلگ لو شید سر باون ننر زاه تش
مه د وهفته را مانده هلالی
تلی هتونه از دنیا گر زهن تش
گروی آس چاره اما سر دلگ با د
مه ون تو عشق کیا گو زنگ کهنو هیو

در بیان فریب دادن د ابرزین العرب راو آشکارکرتن همسر خود

شفیقاه تش ری فیقاه در حرم آس
تو سی جان من و سر خاک پا یت
تسنز دری چهی د نونی یم حسن ری پور
سراپا شو لون لولوئ لالا
تسنز دری چهی د نوی یم چشم جادو
ادیران گی من د لهای بیتاب
تسنز دری چهی د نوی یم تهیوه د هن تنگ
ستهاچهوم غم کهنا آهسته کرتم
کمند زلف کمسند گی گلوگیر
روان بها دتر گیه چشم آهو
یه کم شکر لبن کرنی دهان تلخ
صدف گیه اچه مدارش تراو تزادی
ملایک یا پریزاد یا سو انسان

فرح بخش د ل د جان رد غم آس
وندی بو چشمه چهم نور دیده
ژه چهک ری شنک یم یی غا ر تگر جور
تسنز دری چهی د نوی یم طاق ابره
دو نرگس قتل مردم رشک آهو
تسنز دری چهی د نوی یم زلف مشکین
وزل د وطه چان لیست ل د رنگ
ژه کم زردی فری ات سرخروی س
کمان ابره یه کم لائی مژه تیر
یه کم غنچه دهان دل کری تنگ
دو زوی مژت و زکمه سلخ
مه بادت کرنه نمکوی چایره زهاری

تمی د لوس که ای جانم فدایت
میبان گلر خان تری بر گزیده
تسنز دری چهی د توی یم قد بالا
چهو با محراب ڈ لیشت نز اهدان خو
تسنز دری چهم د لوی یم مژه قلاب
شکن اندر شکن نافه چین
لب گوهر فشان لله مثر رتم
ژه کت شهار گی یت مشکمو یس
یه کم تزاوی تطراز عین جادو
پریزه ون تن لوی شیشه دل سنگ
دُر دندان آس کم دُره هاوی
ژه مانیوی کهنیس د التش لا پته ی
ننه در جنه الفردوس غلمان

کرڻ نے رام زئي زور دو تعويذ
عجائب چھا انھن انسان باخلاص
من ازان جا پروم راز تو درد ل
دُن بتن دُوده ماجي هتو نه احوال
مُصيبتنکے وهہ آه سن لعو ديوان
دوکھ لده اضطرابس سيت مِل گوم
برادر جانو حاثي معرکس منز
دزبر امر اکرت صف بحکم ورات
تصوير يوسف ثاني سو مه رُو
دل صد تيرس لز دو دجيون کرد
گر تهن آسوز بر سيت مستند باہم
بود ربرده آه و ناله دمساد
دس کيا عشق تمستندم سن زور
کرت مه سرو قامت گو قيامت
زلوم دل تُو زهت تم دزهنوکم
ندا عشقن کنن تمستند صد اگوم
سبب بيماره هند اچھ مُل تهندم
قرار آرام هت گوم آن دل آرام
لبئ لوزتھم وته او چھا بہ کر
ڈلن چھوم رنگ ليو دياون گلن آم

بلکہ بہ سيت تي ڈھانڈوي تجويز
چھو کيا ونم دلس احوال چانوي
تصدّق ليه بگفتن کنہ نه مايل
مہ چھوي دل ديتوي هاه دوده باجي
مہ آسوم دل چو بلبل ناله ديوان
ديچھن پيڑ کھست مثر رم عروسي
تتھے شوبان تيھي دُون نار کن منز
تمن منز اک جوانه مجلس آرا
گرفتن صد زليخا در سر مو
بشوخي سوي شه سُوي جنگه دين
پروي بوزک دلس تم ضرب دتنم
سو بلبل خوشنوا در بزم عشاق
دُدم ناره اندز دل مه نبر سُور
ڈجن لو ماڈتستند لحبه زاله
دوکھ پيٹ دورک چھوکيو رژنوم
مشمهن زاته تم مشتن لوج آتشه
سُو دليش دوکه مٹھوم سنس مه چھکيا ووم
تمنّا چھوم دُس وچھ هن دوباره
بهبه دُرشن مه تي ونس بيم کر
زدن چھن لو ابت لو منز بدبس

گرچھي بدل لعل صد رک لگه غواص
انن تيتھ نيهه کا سهي ونه گرانوي
سين زين لعرب لو زن يه خوشحال
طبيبن حال باوُن لاعلاجي
کنن ناست تزه وُن مزمه گوم
وچھم نزخلق باغس منز جلوسي
مصابه بچھمت آسن چپ ورات
ونن کيا شان زحد آسو رعنا
دوز لفش بر سر ليلي افسون کرد
بنا خن گاه سازس نغمه لاين
سوئي برده کرن درپيش شه ناز
کرن آهنگ دلدزي زعشاق
ديپوم لو داره وچھهن دراوتامت
وچھان نپوڑ مانس آسن لو حاله
خدا شاهد مُدا از دل جدا گوم
پتن چھلان لاجن اله واتھ
سوز اکي ده ازن زه تني دارام
نه وچھو مُت دِراه چھوم لوم وُدم مه ره
گلن چھن جانہ نن زينت قدمن آم
بدن ناگس ودن بو دل مدس

سو دل بٹ تو رانہ دیند و آشنہ لے وشہ
تہوم تم کا مدیون جای پامن
مہ دتنم پنچہ عشق لے نجہ نا دِ وت
زیاران رفتم و یارم نگردید
گر تھیا کو نہ بادہ رانس احوال مہا یوے
لدس نامہ لکھت پیغام سوزس
چھمک رتھمیز تو جہس جای قدائی
اما خط دو تنس نصف الملاقات
کرن تمہ مشک افشان تنبر خامہ

بو گوشن تہ ماٹا نندہ ہن لانسن نہ پو شہ
نتنہ پہچیم دُور ترہ ماندا یرد سن منز
تہ نہجہ گو مہ دہان غنچہ ہا دِ وت
ندارم مشفقے سو تیس فرسیم
لکھت تس ہا دہ خط و حال مہا یوے
نہ بو زت دِ ایہ تر اشن تنا و دار
گر تھیا مہی خوش تہ یارس نشہ حید ائی
خوشی بدیچھی بو چا کو حال یاس و

د ز سن بو آمہ نا وہ پہچیم مہ کا من
ز دل فراز سن د مس بو و ن کشن د ن منز
دل از من بر د دلدارم نگردید
نجون دِ ید اش نامہ نویسم
نہ چھوم کا نہ د ز لاہ تنتو نا قم ز سوس
چھم ماران دِ ل کر تھم مہ نا رے
گر ھنت الے شک و نس بو چان حالات
دہم ہرگہ تہ نامہ وا تنا و س
لکھون نس کا مہ دِ کو ئس نہی نامہ

در بیان نامہ نوشتن زین العرب بنامِ یکتاش معشوق خود

نگارا غمگسارا گلعذارا
الٰہی تا قیامت زندگی تھا و
دلو معشوقہ ز اہن حسن چان عشقن
و چھپن رخ چانو عشقس نیل گوم
بو مارن پانس جھس چانی امارہ
چو دشت رتجھم گلزار قالبن
تہ رستا یون شاہی گوم زندان
بنا کامی چہ زہرم شکر و شیر
تہ رست دراس جیرنتہ دِ زن چھس پا
بلدم غم سر ایا بنہ کرتہس

مرا بے تو نماندہ ہیچ یارا
دلو معشوقہ ساڈی حال یا وی
ہمند زن تا یہ کا حسن چان عشقن
گیس دیوانہ دِ لشت خال رخسار
بچھس بو ما زلفو کیا چھو چیارہ
تہ رست چھم علش ما نم غم شادی مر دی
بو چھس گریبان تہ پٹ نستی تو خندان
تہ رستا ز زندگانی گیتہ بیزار
بنالش ے وزو شب نے دن دِ زن چھس پا
ہمیتا یار جان دِ ہیم دو بارہ

بو کر تہس کشتہ مسنی تہ شرمندگی زار و
پرن تس سر کھو رن تل بو تہ زاوی
تہ دل لاس نیہ لا شکمہ دل گوم
تنب تن نا وہ بیت چھم و نہ کس زار
تہ رست چھوم نہ بستر سر بالین
سو تھس دِ وکھ کرمہ چانی عشقہ دادے
تہ رست لو مارکی مے نال زنجیر
و نے یم چشمہ لیون بیتہ بیمار
کنتھو دل ہا ہر بو خستہ کرتہس
نکمہ چھوم مرگ یا چانوی امارہ

کړینا گراوه پاس کا ده زنگ گوم
ده کوتاه ژاله اشن تنرا وی مدلو
مری از لوله چانی هنت د لس شر
مه نتس سی نے دعا از صبح تا شام
وزان پس شکل خوه دان ما نبوشت
سه گنیه نتس گن یه پیه د ره آه و ناله
الٰهی کیا گرهی کم بدبیم باید
مه چهمنه وار کرنس آشکارا

شکیبس ضطرابس ست جنگ گوم
وندی سرته برن پادن یمی لو
رټی د امن بجشر بیش داو ر
عریضه بستمندی کرد تحریر
دران تصویر حیرن اشد قلم هشت
الٰهی منز چهو شهرن یاجهو نخلاً
ژه چهوی مرهم بمرچهوم زخم د لاوګا
الٰهی بار دور لومت بیمبا

ودن لی زس توی ودم بدن لو
چهودن آزو لولادن همی لو
ژه بتن ازدی عشق هرگه د عاآم
کرن برسته کام دل تقدیر
کرن د ابه نکوداپه حوا له
وچهت مه نیا بین اهلاً وسهلاً
الٰهی چهیم نهانی رازدا راه
پنجه پیټ ژه هونجه مه درس د بمنا

مناجات احمد جام آورده مصنف تیمناً وتبرکاً

الٰهی سینه چاک و دلفگارم
پریشان کار چون زلف نگارم
الٰهی زارم از بیماری هجر
ما زاز روی نیکان شرمسارم
الٰهی خسته جان و دل شکسته
ازین درد بیکس بیکس برکنارم
الٰهی غنچه سان خوش دل من

ضعیف و بیکس زار و نزارم
الٰهی دود آهم ابر تیره
برای وصل تو اشکبارم
الٰهی طاقتم از بار غم طاق
چو گیسوی بتان آشفته کارم
الٰهی بر در درگاه تو کردم
شد از هجر خزان فصل بهارم
بحق نام احمد پیش یارم

الٰهی خاطرم مجموع گردان
چو باران چند اشک از دیده بارم
الٰهی پرده از کارم میفکن
ندارم حجت هم درمان ندارم
الٰهی موج غم زد آنم از سر
چو آنی از درم دور که آرم
الٰهی تو رسان غمنامه ام را

دربیان سپردن زین العرب نامه خود را مصحوب د بایه بردن وپیش بکناش

رسانیده بصد عجز و انابت		قرین شدن آن د عاشق بسر اجابت

Library Sri Pratap College,
Srinagar

دوِن دِن درایہ باغس گلعذارس
شکرلب سیم تن سرو روانہ
اشارہ دُوۂ مادِس آو نزدیک
دِپُن تم ناو چھوم یکباش نی کیاہ
لصد ناز وادا نامہ چھ واکرد
زحیرت آئینہ روئیس لدِن خاک
نظر انداخت بر تصویر سنگاہ
لُسد تصویر پشیت نقش چین گو
دست زن بر زمین از آسمان پیو
گرد بن ماند بن لگو آفتابس
زبہوشی پیا زمدت بہوشس آو
ہرن آتش وارہ زن تختہ چھکن گو
وچھو نم سُد دور دمتہ ی سات
امین لوو نگار تس لو دہام من
نہ ماسہ میانو کن تل کینہ باوم
یکین ازناغ دردل ہنت ذوق گوس
نہ زانوم تیر عشق تس دلس آو
لو کرہ ما جان فداس حلوہ گاہن
نہ زانوم میانہ خیطرہ بیہ سر بیمار
مخالف است میانوی گوس ساز

تمس یکباش مہ روئیس نگارس
شبن آسو معرکن منز شاہ سنگ
یر چون مہ مو چھ کن شام تاریک
رقیمہ تھاوس آہستہ در دست
کنارن روضتہ الشہدا مہ کرہ
وچھن لکھمت رقیمس منز فسانہ
سین دیوانہ دشت نقش آنم
ہرن الماس اشک از دیدہ تر
برنگ زعو لنش زعفران گو
عرق ہنزوس پکن بروی گلرنگ
زآہ سرد خود پانس کرن واو
ونن کتن دایہ ہنزوس یہ ستی
دپیام مہ سد وچھن ازمنہ کنہ بات
دپیام سد وچھن سعی ہل وچھم ما
برنگ از تیغ غمزہ مارہ نادم
نہ زانوم تس لگمت میانوی محبت
لو سمہ ما نہ کماندار یہ ہند ناو
نہ زانوم می یتہ دل لگنہ گوس
بچشم وصل کرہ ما گریہ زار
نہ زانوم چھم گمر دربردہ مشتاق

وچھن مجلس درس آسی جوانہ
نیتہ ماتار کن منز ماہ سنگ
قسم دوسن مہ ونتم ناو چھوی کیاہ
وچھیت سر نامہ سر باعشق پیوست
پرت نامہ چھ گل جامن دتن چاک
زہجر ودرد و غمہای زمانہ
گذار ہوش گرتم بر زمین پیو
کہن بر سنگ سینہ نقش دلبر
نہ دیشت لوک دپی منز اضطرابس
تمس اصلا پین نہ وادل تنگ
سین کم شور بادایہ یکن گو
یہ غم تس تمس در سال کینی
غلام داغ دار تس بو دہام من
دو کو تہ ہا زلفو دل چھم ما
ازان شیرمند گی مشت عرق گوس
نتہ کرہ ما دل وجان باخت تس تیت
نہ زانوم تس اثر کرُ میان آہن
بتیغ ہجر من جان خستہ گوس
نہ زانوم تس کن گیہ میان واہ
کرن آہنگ ولدوزی لعاشق

نہ زانوم تس گمُت ہیر زیر خونریز
مہ کرم رشتہ عشقن ہیچھ سوزن
مدارا کر سہ دایہ اشک کمتر اد
وصال سُت دومی یابی ہر حال
چھو کھی عاشق زندہ می ہر غم
نتہ دشوار چھے وانن ہُمن تان
مجازس منز کرک یُد استقامت
ندارد سوز پروانہ مگس را
سہ ارسر دایہ وچھو نکیا شہ سندل حال
سُو تری پنہ تیر گمت عاشق چھو خوش روز
ژہ چھک عذرا سو چھوی وامق تنمت
تہ تس دل گمُت نازنین زہ
گمت دیوانہ تیر برما ہرو بت
سیُن روز زردزن لگو زھ گرانوی
مہ تس ینہ دل دتوم جانن تیز باللّٰہ
زبند غم سین چون سر آزاد وتہ
ازین مژدہ بہار حُسن آمدہ
چوشبنم گلرخس گو اشک جاری
ودُن تمہ دودہ ماجہ بازو ننس
رٹُن ہا نہ کیھ بجز بیت و غزل کار

عرافن دتو فراقک نیزہ تس تیز
زنرگس اشک شبنم دانہ بر گل
گفا چھنہ عاشقی بر دل فاتھا و
چھو کھی عاشق زجان و دل گذر کر
دِی لو کھ پا مہ دل نہو شاد و خورم
اگر تلخی و ترشی در ترکیب است
چھیہ بہتر استقامت از کرامت
کرون بہا ہی تمسند وای بوزت
سو سی زین العرب گیہ خوش تر احوال
بشمع روی تو پروانہ گو مُت
ژہ لیلی اقیس تہ ان عاشق سپنمت
سُو بیر سر قدرت بیدل چھ قمری
چو دل آشفتہ تر از جعد مویت
ودن ولو نم تسندی خبر نہ مہ گو
خبر لو زت پرن الحمد للّٰہ
ژجن پانس سیا ہی آئینس زنگ
ترو تازہ سین اند دل کڈن آہ
دپُن دایہ ایلم بیماری عُم
قسم دت اعتماد راز انو نس
ودن اس یارہ دادی ہر شب و روز

لیمنہ کا بھر رفیقا ہ تس بو سوزن
ہر آن اس کرن فریاد بلبل
چھو کھی عاشق نہ یار س ژہ زو گال
ژہ زندی پانہ مرگس کن بکھر کر
کرک ید صبر سپینی مشکل آسان
بر شیرین دران کیف ربیب آست
ندارد عشق کامل بو الہوس را
وُچھت گیہ حسر تس منز دای دوت
مبارک کر نہ تس تیر بخت فیروز
سو چانس مو یسی دیوانہ گو مُت
سو تری محمود زن عاشق ایا دس
بچشم میکشانت مست خمری
مہ یا مت تس ونوم احوال چانوی
نہ زاہ من دلس منز تس اثر گو
دل دین العرب لو زت سین شاد
گلا بو خوشخبر لو زت تک لنگ
عجائب چھوس تس تہ مہ یاری
دپن چھوم خار گومُت وارہ ونیم
ٹھا خوشدل سین ازمژدہ یار
چنین گفتی غزلہای جگر سوز

یاره کهینا چیم گراو پوشن
مارنس چانِ اَم بر دوشن
مَسه چهو پیه دتو نهم شراب

غزل اوّل

یوریتیم چهوم اضطراب
زاه نه گو نیا گوشن میانوی

زاه ته گو نیا گوشن میانوی
زاه گو نیا گوشن میانوی
کرسه خراب عشقن جوشن

نور خورشید روبلیه ماه دُت
بوی بنفشه چهوی موی پُرتاب
قولکه رستنبو کیاہ دوله وچهنتهم
چشم آهو چهی عین جادو
بُم کمان رُودهم چارِت
وُٹھ وزل چهی لعل یمن
رات دوه گوم نزی بیت پیشن
گاه عاشق لاگت تعشوق
تازه عاشق ناظم چهو مُت

ناره بیب برنت تهاوت
زلف سنبل روی چاپه نو گلاب
مارلا لفو دل لو له یو چهنتهم
رشک نهو تهم بر جانِ آهو
تیر مژگان داتهتم دارت
کرنه کتهاہ آہنہ بمن
یاد کرنتم چهمنه مشن
گاه دلبر لاگت معشوق
لُده وَنه یا نرها نده نه دُرا مُت

آب کره تهس آئینه لوشنؑ
پوشه باغن بلبل چهنو نوشنؑ
مار مژپان خنک پوشنؑ
مَسه چهو پیه لگ مُسا باده نوشنؑ
سینه سپر کرمی جوشنؑ
خسته کر چانِ اَم خاموشنؑ
کیاہ کره چهنه لاکن لوپشنؑ
ژی سار وی خال میانو روشنؑ
پته لاران اصاحب هوشنؑ

دربیان خواندن نامه زین العرب گریه زاری کردن یکباشش از مضمون نامه که الصنی بیت دایه رسیده

غزل لیکهن لصد دردو فه نه
پرنتهم شمع وسن واریاه ریو
زحیرت آئینه پانس بِئن سُور
مه دتهم تیغه عشقنه زخم کاری
فریب از نامه دلو نم کامه یون

کرن لتن دایه تهه یاس روته
زنرگس همچو شبنم اشک ترا ون
نمکپاشی نزخم دل گسن پوچهر
قرار دل مه نیوم روی ماوت

نهانی دایه کیاشس غزل نیو
کرن گل آب پرایت چاترا ون
وداتی نئی ونن لتن گُن نزاری
زچمنه بنقراری گوم ترااوت
سنیو مُت غم و نیو مُت کچه ارمه یون

مہ چھوم دشوار نیرُن مطلبٕ دل
ستھاہ کرہ دایہ از غم گریہ وسوز
خدایا نار عشقن سینہ زالوم
دٕ آتشن لوٗ تُسند چھُمنہ اذا خوش
دَزن پروانہ پروانہ ہیٚن لتس
اماتس یاہ رہ سند سوزن گرم سور
شبہ اکہ آس آن مہری وشنجیز
روان از در دجان باچشم نمناک
ننھے کن ون دون یکیاتس دلخواہ
شبانہ نیون گٹہ منزہ ن زوچھاوان
سیُن بنیاب لگو دٕ دام گیسو
دل وجان قف یک بکموی او دید
مبارک مرحبا ای دلبر من
بجز نقش دخت آسوسن نہ ڈیشن
چو من دیوانہ بر نقش تو باشم
وفہ ون جانو ردہ دام کرہتھس
لوٗ زلف سنبلن بنیاب کرنس
مَری لو رو بر بیمار چشمن
مہ کاسم تلخ کامی ای شکر لب
مہٕ دامہ چاو از میخانۂ وصل

بجز وصلس لیمنہ حل مشکل
کرُن حالی بر زبین العرب راز
جگرتس یاہ رہ سند ذوقن مہ گالمُ
نمس شمعس ہنہ پروانہ چھس لو
دَزن شمعک وچھیتس ترٕ گرٕ ہن درس
یمن عشقن بندٕ زالوم تھنہ جان
برہ گیمژ چہ گُل دٕ امٕژ یدہ ہلیز
بیمنا یت گٹس کوچس اندر یار
یکان آسو چھنہ دٕ تاریکی نماہ
ڈسٹہ ریشیت یادٕ اُن تم نقش مکتوب
بمو آشفتہ و شیدای ابرو
سیُن از اضطراب عشق دلتنگ
فدایت جان من خوشتن بیکر من
لو نقش جان کرنس نقش دیوار
وچھیت مہ رو تہ زُنش فارغ چہ باشم
ونستام مہ نہ آسم جان کامن
وچھیت آئینہ وین آب کرُنس
خطا کتھ چھو منہ جبین منوّر جبینس
خدا کر ادا دون میانو مطلب
خرابم در غم ہجر تو یا اللہ

وچھیت یکیاتس احوال دلافروز
تہ لوٗ زت ہتو کرُن تمہ گریہ آغاز
سو چھوم دٕ دل لو چھس سوزان در آتش
تُسندی شعلہ ترٕ سوزان چھس لو
اگرچہ شمع از سوزش دون لوٗ ر
تُسندرہ نہ ہیٚن آسوم آمہ سان
وچھان ہر سو چو آہو دلا چاک
تھٕ پیٹھ شمع روشن در شب تار
دران دلبر تاریک آو لاران
محبتہ سیت پرزہ ناون سہ محبوب
بکنج تار چون مہر وی او دید
ونن غنچہ دہانس واہنس چینگ
ونستاین ٹھن آسو سن لو کریشن
دبودہ ہوشس و غفلم نقشن ای یار
مہ لدٕ تھم نامہ لیکھت دام کرہتھس
ون کرٕ ترٕ اوی تھہ رد دست دامن
مہ کرہ تبری ازین لب بیمار چشمن
ز رُدٕ تُل ہو زلم کھی آنگبینس
دتم پیمانہ از پیمانۂ وصل
مہ وصلکہ جامہ نشہ مُی جاو للہ

مٿس ڦهرو ڀيو لعل لب لصيد ناز
ڪڍٽ از دست نيوئين زو دامن زره
نشان ڏنو ٿهم ز حُسن عالم دُور
ز سير معنيڪ سِر گوم حاصل
وڇهت آئينه رخ چالوڪي مه گوشوق
گڏ نهم مولي قد بالا بهانه
مه گڏ هئي خيره اڇهه مرس ته ساز س
بنا حق پان ٻن منڌ ڇهاوڪ
زبنده هر دو عالم ٻاتس آزاد
هرجائيڪه باشي با خدا باش
به خامي تراو عشقس منز سين پوره
سر ره در اديت جا ٻه ٽن سست دوه
انيس ڪُنج تنهائي شد شس عشق
ڇه عاشق در طريق عشق صادق
بجلوت ڏان پسيس يار دلبر
شبس آشفته دل ڪري مو معشوق
وڇهان آسو رشڪ خوبان سر آزاد
ڇهه يارس نه لف خم در خم بر رخسار
نظر بر نرگس ٿهلا ڏين يار
وزلف ٺهيا وسند ڇهم شوخي آهنگ

ڏپن ٿس اي جوان محرم راز
ڪنوي ڇهوي حرف حق بهتر نصد پند
توي ڇهوس مبتلائي عشق مستور
وڇهان از عشق صورت ڇهوسن لو نقاش
وڇهن ات آئينس منز حُسن لو معشوق
تحق در آمت زه پت ڇهس عاشق پاڪ
نظر ٿهاو راستي منز سر و تاز س
لصورت يد وڇهڪ منز معنيس ڏاد
برين صورت گواه ڇهو قول اُستاد
ذميمه خلق جسماني جد تراو
بدل ڪر پان يُدناس گڇهي نو
قبا چون لاله ژٹن خرقه پراون
دوائي دسوائي شد شس عشق
سين از عشق تر دليوانگي ٿس
بيابان وز وشب يمي دي سراسر
بهان گه گلشن منز آن غمين دل
هوان بالا قد معشوق خود ياد
بنگهت ڪاه پيت ڏهٿس سنبل
وڇهاني ڇهم منز ترحم چشم بيمار
گلابن تازگي از شبنم پاڪ

نه شو بيا طمع تهاون وصل بامن
غرض بهت بنده دريا با خدا و اند
رڇهم از حُسن صورت عشق در دل
معني چانه صورز منز وڇهم فاش
ژه پت لو پاڪ عاشق ڇهس جوانه
مجازس منز حقيقت بين جگر چاڪ
ژه يُد ڇهو عشق نهونه ڪينه با وڪ
خيال غير حق از دل ژٹن تراو
نهفتا دو دولت آشنا باش
حميده خلق رحماني ژتس تهاو
به لو زنت عاشق صادق تهين دوست
لباس فقر پانس واره پراون
مُريد عشق سين تازه عاشق
جنون ليبا له ڪم فرزانگي ٿس
دو هن آتس بيا ڏوي معشوق
انن گل يڪ ٻيڪ يارس مقابل
پريشان سنبل پرچين نگاه زا
دپن ڇهم ڪاٺ ره يارس سنبل
گل عباس ڏ لسٽ تس هر رنگ
صفا آئينه سند ڏوي عرقناڪ

کمان گیہ شاخ شمشادس بہت کاو
ہیہ ہنہ برگ ماچھس نقش چینی
سُہا کہ یُس پشن ڈیشِ اچھ پُوس
پون دُ زالہ یارس ہم چھیہ کنفل
کران آسو مصحف گاہی تلاوت
یہ قدرا انسی اَنُ مقابل
پَرن باشوق معنی سُوئہ لوُر
پَرن تفسیر حُسن و عشق تدریس
سِہ بارہ پُرنہ تمہ اخلاص یامت
بنورِ اللہ سینُن پروانہ جانسوز
ولیکن تس مجازک شُترلُسنہ
سپت گوتس لوی عشق و محبت
یہ ترادن عشق صورت یا ونکی جا و
سیُن پروانہ آن شمع بُہ لوُر
بہ پردہ زیرو بم عشقن کرن دات
عراقی زن فراقس منز نواساز
رباعی ہا بالحان دہاوی
وصوتش دُ ططین آہ چون دُو
پران گاہی غزلہای عراقی

تمِس اَبرُو تہ خالہ دیاد آو
وچھیت تمہ غنچہ ہائی ناشگفتہ
تیتھی تس دُورہ کُن یم ہمت ہوش
فلہ ون وچھتہ کو تسم شاد و خندان
وچھان آس حُسن تسوی یار خلوت
گہی انسو و یوسف بُل لشوق
ازان وخوبی صورت وچھن پوُرہ
ادئی مد کران بلبہ سو صاد
مجازس گو حقیقت ز استقامت
زبسیم اللہ نا و النّاس گوتس
زدل زخم محبّت ذاہ بلُسنہ
دِپُن گو عشق صورت خاکبازی
تہند پاہن عترہ منزہ لعل یس اَو
ہاتن دُ دست گرسیتا اُدل
حیا عشقس مخالف بی کم وکاست
لیا موقع آسا دُوری غزلخوان
تلافی بادو یک خیم انداوی
بروزِ کیا رَس گاہی نگاہی
چُھو موسیقی بآہنگ عراقی
چُھو موسیقی بآہنگ عراقی

بدن تس نہ ہیہ منز نازنینی
گمان تمہ ہن نے ہیچ گفتہ
گُلن ہوتی وُچھیت بلبم چھو بیل
اُسہ ون یا کسنہ چھم عقد دندان
چُھو وحی زعالم بالا چھو نازل
زلیخا دُتس منن گرسن معشوق
کرن دُ کہ سلیمان یاد بلقیس
اَنُن ابروتہ چشم یار دربادہ
زنار اللہ کُرن شمع دلافروز
اوّل آخر بدل عشق خدائس
مجاز اصلا نہ تراون عشق صورت
چھو یُتھ عشق معنی پاکبازی
دو یئی تراون یکتائی لُٹن پور
لُون عشاق یادرہ دُو منزل
کران گہ خوش سرائی آخ تس اول
گہ از تنہا زلو دی با عزیزان
سُرود شوق نا رس منز ہمت عود
دو گاہی کُن گاہی جا رُ دگاہی
پران گاہی غزلہائی عراقی

غزل سرائی زین العرب باوا عراقی در اوقات ساز

از عشق خود آن جانان	افسانہ کرت کتھو گوم جانانہ کرت کتھو گوم	غارتگرئے از جان
ڈیشت نہند قد شمشاد	پابستہ گی سروِ آزاد غمخانہ کرت کتھو گوم	ہمخانہ کس سیت دلشاد
دِ زلف بُتِ چالاک	پابستہ شد جان غمناک دل شانہ کرت کتھو گوم	از تار موئے صد چاک
خمار گی چھس چشمن	بو مارہ کرِ نس چشمن مستانہ کرت کتھو گوم	لبہ چاوِس می کرشمن
خم کیاہ چھو خنجر بُمن	بتھہ آسہ شمشیر دمن اکہ آنہ کرت کتھو گوم	خون تشنہ صد کُشتہ چومن
مشتاق تن اہل نظر	ایس آسہ بتھو کارہ تھزر پروانہ کرت کتھو گوم	شمع چھو شوبن بسرزر
گیسوی فسون تاثیر	تاشام کرن تسخیر دیوانہ کرت کتھو گوم	بنیاب دِلن زنجیر
ترکانہ سر خال ہندو	شوبان کیاہ چھس بر رُو سامانہ کرت کتھو گوم	گلزار چھاون دِلجو
لعل لب او خندان	دُر دانہ کیاہ چھس دندان بیگانہ کرت کتھو گوم	اَسہ کُن نہ وُچھان خندان

عشق کرین سودائی
ناظم لغز لخوائي

دل دٺ هرم رسوائي
بيگانه کرت کتو گوم
دلداده سين جاني
هيجانه کرت کتو گوم

شرا وم آشنائي
صد بار رهه ديوائي

نقل از شيخ فريدالدين عطار در مدح اشعار زين العرب

چيو فرياد ان فريدالدين عطار
ونان بيات بينين منزروان آهس
به پيشين بو سعيد مهنه رفتم
ميان عشق او اشکال ته پيم
تمو فرياد مٿ معلوم ٿي گو
چيه عارف از خدا نخامي نه چيس نه
سه عارف آهس کامل بيگما نه
بظاهر غرق در عشق مجازي
تمي ائته پنج بيت المي تبرک

ونان زين العرب آهس اشعار
گڏنيم پرائي تمنز عشقبازي
سخنهايش در آنحضرت بگفتم
مجازآ سو عشق تمند يا حقيقت
تمس تنهوان نه عشق خوف لس پيو
نه تس ان شعر با مخلوق کاري
وچين مولي غلام آهس بها نه
چيو نفحاتس اندر جامي کران نقل

زشعر تن لوئي سوزي ليان آهس
حقيقت آهس ته حق يا مجازي
نجد منٿ اره کريمک عرض و فتوم
زبان دُر فشان مُتر دن گر گُت
پيو باه درد شعر آهس هس نه
تمس البته با خالق شماري
حقيقت با طني تس عشقبازي
تشند تصنيف از خوب قوت عقل
چيه عشق ريج گنج يم يا دتهاوک

في العشق

عشق را باز انداز آورم به بند
کي توان کردن شناي مستمند
زشت باید دید انگارید خوب

کوشش لسيار نايد سودمند
عشق را خواهی که تا پایان بری
زهر باید خورد انگارید قند
کز کشيدن تنگ تر گردد کمند

عشق دريائي کرانه ناپديد
لسکه نپسنديد بايد ناپسند
تو سني کردم نه دانستم همي

در بيان نوحه و گريه کردن زين العرب در عشق الهي و مشغول باشت جهتاب

بعشق خود سه روز و شب و دن آهس

نهاني نامه يکيا شس لسن آهس

دکھس یوشیں آس سے بیدار
سمنبر سرو قد د باغ ژامش
ونان کیا باد صبحیں آس گراوہ
قدم نجک توقع جہوم مہ جانوی

زبیخوابی دو پشش گیہ بیمار
شبانہ موئی جہرو ما لہ تراون
بسہ ڈجمر ہو شہ گجمبر آمہ تاوہ
شب درین بیمرن ما آبسہ نش کل

شیہ کہ کا ژہ زونی آس درامش
چو بلبل صد ہزاران نالہ تراون
ژہ گرہنو واوہ یار ونتہ میانوی
تہ تیزی گرہنہ نیت میانوی غرالش

غزل گفتن زین العرب با باد صبا بجانب یار (3)

مامندہ نندہ گرہ بیدارو

ولہ چانہ ہول گوم کیاسہ زارو
رادم ژئی تہ مہ لوکچارو
عشقہ تیر لا بیٹھم ما کماندارو
بادم شیو گرسہ بیمارو
دورہ دورہ ما وتم نورخارو
گوشوارہ زارن تہو گوش وارو
گل قل باغن بیہ لالہ زارو
ناظم دادہ چانہ گو مُت مارو

تیمو یارو وندہ ہے جان
تیمو یارو وندہ ہے جان
سندر دادہ چانہ گلمو یان
ہکہ نو دور چھوکنہ ایوان
جگیرس تھ مومونی کان
دیوان گیموژہ تہ آسن
تنہ جہیں مُح دہ ہنت یاد للہ وان
ہوشں نو کلہ چانہ جہوم رو زان
مہ چھونو دلگوی داغ نیران
مشرن نش نسیت یاری زان
تیمو یارو وندہ ہی جان

یادن کرہ ہے سر تارو

نندہ زولہ چمنہ چانہ آمارو
چہوکہ لدمو کہہ چانہ جہیں لا چارو
کینہ ہنہ گرہ تھم سینہ افگارو
بلہ ما یکہنا بیہ دو بارو
ما ژلو ژلو ہم ژورہ کتو لارو
دشہ دشہ ژہ اتھم خوش قنارو
زاہ تہ نی یکہنے نیتہ پان مارو
داد جہوم چانوی ژی دم ارو

در بیان در آمدن حارث در باغ و دیدن زین العرب او را آنجا

بگلشن شاہ حارث آسودہ امُت

سو سرو ناز اندر باغ ژامُت

کمن گیه بتن د آن گلزار آزاد
بهت قمری صفت یا سرو آزاد
نسیم کن و نان یا د د غمها
چو سنبل تاب تهوم آب نیوم
په لوزت حارثن د پونس ونت کیا
شبانه زونه نیرت کښ د تن یاد
ونن حبس العطش سقا مه زما رم
بهر شام وسحر آسوس انن آب
انن یا ور هس از شرح سقا

دپن تم یا غش اندر کړنه پرواز
خرامان کړ قدم تر اون پس و پیش
خبر نکهنا سوئی آن ترک یکتا
یمینا مور ه سهم ترک یغما
د تک نے پوز لو مارت چهک زگمراه
د پوس تمه چهوم مه پیو مُنت یا سقا
پی آب انے دو دیڈ اخک یار روم
وچهن یله حارثن تندی بیا آس د
نهانی ترک یغما ولونه خفا
بدانا ئی ز خود تهمت کړن دور

منو شاه و اتنه تیو چها پر یزاد
وچهن گلزار چهاون ظو هر خویش
لو کړنس تشنه از سرا خیرات نیوم
د مینا یو ر دل نیو مُنت بیغما
کدامی ترک یغما چهو مپت یاد
ز لب خشکی د تو م فریاد سقا
غلاماه خاص آسوس سرخ رو شاب
سو سقا ولون یا بس سر تهون یاک
جواب از یک سخن شا هس کړن لور

دربیان جنگ کردن حارث با دشمن و ظفر یافتن او

ز بعد این سخن بگذشت یکماه
ز گرد ون گو زمینگ شور و غوغا
ذنگ خیمه کرگ بر کوه و میدان
غبارس تل گمنت گم کوه و صحرا
شه حارث بمردی و یه لشکر
سپاهان د آلا راگی صف آرای
سپاهو گڈ نبر یکبار شمشیر
وزان سوه ست د رقبضه زرینه
شه حارث سوه زتم بر عدو نا خست

غنیما حارثش رپټ آو تا گاه
سپن از کثرت مردم زمین گم
ز خیمه نیلگون برخاست افغان
زمین و ثه گرده ستن تهد گمان گو
بجنگ خصم آمد چون سکندر
هجوم آی الپ تکین تل زمین گو
کړن باهم تمو هتو حمله چون شیر
اجل ز تیغ بلقتنه تیغ د ر د ست

در آمد لشکری چون موج دریا
گذشت لذنه فلک افغان مردم
صدائ طبل گو از چرخ خضرا
دهم ماگرده هند تو آسمان گو
بگفتا دم زدن اندر دم نای
ننه زاهن زمین هشتمین گو
از ین سو دراین شمشیر کینه
قضا آنو کمان یا تیره پیوست
عدو افراسیابی ها عیان ساخت

Library Sri Pratap College,
Srinagar

صدائی توپہا برا ز فلک گو
میان شمشیر نیران آس قُزل
ذ ابر و ژالہ باران بہاری
عدو چون ماہیان دس غوطہ خواری
زرہ پوش و سوارہ بر سمندی
ہوا رفتار ایرانی نیوان ہول
سلاح تیر دلاور تیغ در دست
بجنگ ان تنگ تم از خصم تنہا
بحملہ شیر زن شمشیر دا این
پر شہباز تن باز و کشادہ
زِ ہر سو شمشیر ترا وہس تیر
جنگس از عشق درامت مردہ رختہ

بشمشیر و کمان و تیر و ترکش
بقتلِ مردمان پُر خشم چشمہ
پیون بر روی تس موی سیہ فام
چو نیلوفر گژہن از شرم غرق آب
نہ کوٹھہ تس بر زہ تن منز منز دون گت
سپن ژر کینہ ور بر جنگ دشمن
کڈن تن خشمہ ستین تیغ بران
زبر دستی مہ چھیم در نرکتا زی

بگوش انگشت ہا خیل ملک گو
پیون چون ژالہ گولہ تیر باران
شگفت از خون خصمان لالہ زاری
کران جارت سپاہن آسو شاباش
سیتہ موباد پائی سر بلندی
تتھن جانانہ آسیس تتھو سوارا
کمند تیر و کمان نیزہ در دست
بتیغ صف شکن آو خون ہا ران
کمند ترابت لرٹن پیٹھ گرہ دلاین
قشونس منز کنوی زن تا و دلدار
میانس لگ منز میانہ تھونہ شمشیر
درخشان ماہ بر رخشی سوارہ
فراز بادپائی تند و سرکش
لدن ابرو کمانن گون نازک
گژہن در چشم خصمان منزن شام
پری رخ زیوہ دون دس عرصۂ جنگ
ژٹن صفہ ہانس ہمارنی ہیبت
سپاہن دوپنہ ہا نیچہ گوہ کاہل
خروش آورد ہمچو شیر غران
بوید سنگین کوہس پیٹھ لایہ شمشیر

زد و دِ شور ابرس تل زمین گو
زمین از نیزہ ہا سانین نیستان
تتھو از خون سپن سیلان جاری
ز صف سپاہن بحملہ دراو یکباش
تنز کر کھنا رچھک زن عدو تھول
تتھو شوبن تتھوی تیر تخت دارا
تہمتن زن بجنگ درا و تنہا
بیک زخمی دو صد دشمن ماران
ہزاران زخم بل ناں زیادہ
تتھاہ مارن سپن آخر گرفتار
دپن زینب العرب تمند نجتہ
سو رخ ڈیشت گژہن پارہ پارہ
بتیغ عشوہ و خنجر کرشمہ
ژٹن از تیر غمزہ پردہ راز گ
وچھن خورشید شد روی چھتاب
چو غنچہ پارہ سنزی پرہ دل تنگ
وچھون یکباش اندر جنگ دشمن
کھالن درغز الا شک چھے قاتل
خبر دار ید المردان غازی
ژٹن تتھو سوی زبر تیھو اتہ تازہ

کمانی کش کدٹ یدترا وہ کہ تیر
برخ کرہ مات دشمن را بیا بازی
پتھر ترا وتہ تہر شمشیرہ تنجہ
کری زیر و زبر ملک فرنگس
برابر پیش یکیا تس آیہ مرد و
ڈٹی بینہ یا مروان شیر شرزہ
خوشا وقتیکہ دلداری بدلدار
چو بیماری نشیند با طبیبی
خوشا آن یوسف مصری ببازار
وجھون مجنون تلن و لون فسانہ
خوشا شیرین سر بالین فرہاد
گرہ دامرو جھن سنیاس گو مال
وجھن زین العرب روی آن یار
یکن گے ہمجلو یکجا بیکسو
دوا کرتن حکیمو تہرا وتس خون
بجولانی نظر ترا ون نہ فیرت
بز گو نہ تہانی گہ بجانہ
ملد نام آس انہ شاہ بخارا
تفحص کر شتہن نیرو کہ غازی
تینکو چھونہ آسہ از دیگرو لات

دو صد دشمن کہ رک از ان تیر تخبیر
مہ کن یدفیرہ دشمن نیزہ جان تس
مہ سیتن جنگ کرن با شیر نیچہ
دلادر یا ٹھ ترا ون تنہ نگاور
وجھن دو زن رٹٹ تس دست و بازو
بمہر سینہ یکیا تس رٹن دست
کہ یار از یار گردہ محو دیدار
خوشا عاشق کہ بعد از انتظاری
زلیخا پردہ نشہ دامر ببازار
خوشا عذرا سر کوہ مقبا
ڈہ حکینا جام شیرین کر تینتہ دلشاد
فدائی وصل جانان ہر دو عالم
تہی بینہ بلبل شیدا بگلزار
وجھن نتہ آمتن تس زخم و ارا
یکن سیت اک اکس خون رتیدرو ون
نہ یکیا تس نہ گو بیتہ معلوم
وجھن جانانہ جنگ آسون بہانہ
ظفر کیب جا رتن تہرن گرن تخت
بجہہ کم گیبہ کمو کہ تر کتازی
تہتوی مترغازین شون جوان آسو

من آن شہ فیل ڈا با اسپ تازی
کشم مغز سر از گرز گران تس
نہنگ گرزہ یدترا ون بو جنگس
پناہ منگو غازیوڈ دشت ز داور
ڈٹ سر ترا ونک از تیغ و گرزہ
لبن دلبرس پن از عشق سرمست
خوشا وقتیکہ در گل عندلیبی
رسد ناگہ ببزم وصل یاری
خوشا برنجد لیلی دا ڈیانہ
میان غار وامق واڈ تنہا
برہ گیبہ تا گر اکس پتہ بیہ مال
نثار جلوہ اس جان دو عالم
اتہس انتھ یلوت پہلو بہ پہلو
زرہ پرا ٹٹ گمت خون آتکا ٹا
پنن دو تس نہ اصلا گیبہ غیرت
آسیہ آس آن جوان بیبہ دشاہ قوم
سپاہ ہن ترکرن حدث بدارا
ولون اورخت بوٹ از بخت بر تخت
اما کم یہ یکیاتس حمایت
فدیا لاتسند سرو روان آسو

تھوی منز غازین شوبن جو آن آسو
گل و سنبل نہ نرگس یاسمن بو
دوبارہ وچھہ ہن انوس پیغام
برابر گو نہ تس غازی برڈی
وزیرو عرض کر در حد منت شاہ
سو ترکی آسو بابر لشکر لیوم
محافظ ہر تاج و دولت و تخت
جوان ظاہر خدا دادہ زانہ کیاہ سو
نندر رانچ دوہ مک تس راوہ آرام
اشہ کنہ چھوم اچھو کن جوان ابوالن!
ژھیم زخم آی برتن نم مہ بردل

قدِ بالا تُنہ سرو و آن آسو
مژہ تس نیزہ ابرو تیغ ضراب
قدِ من شوبہ تس انعام و اکرام
ڈکس پڑپوو ریس آثار اقبال
خدا دانا پھوس ساین نہ سرگاہ
پر نیرا د آسو ان سان یا بہ کشتنہ
ننہ اقبال شہ در منت گنڈت ختت
گرس منز نیر کرن زین العرب زار
دس آمت بس زخم دلا آرام
کنو بوزم نرہ آمت زخم برتن
تمو تیر و کرم در سینہ منزل
عیادت ہیان چھی لیکھی غزل لج

ہمس کیاہ رُوی مو باچشم جادو
ولن در دام گیسو جان بیتاب
مہ چھو منہ کا ہتہ وچھمن تہو تیر دی
انت دیتون ترہاوت می سو در حال
سو وچھو سوارہ لیکن گو نہ معلوم
بہ تیغ نازدارہ کرنہ کشتنہ
یقین گو سارتی اقبال شہ آسو
گمر جہس باڑ دیشت ژیر دلاوگار
نگار وچالو بوزت جہس بیدیوان
جگر خون دل طپان چھم یادہ رتن
نہ او چھان از عیادت جہس محل بو

معشوقہ گلرو و دلبرہ
ژی پت چھو بلبل گت کرہ
آزاد چالوی سرو قد
ہندو دو گیسو پُر فتن
تاب چھو منہ وچھ ہنت و برہ
مخمور چشمین چھوی خمار
ابرو کمانی نازہ زہ
مہ رویہ زمارت شامنی

غزل گفتن زین العرب در عیادت

پابند زلفت لالہ خد
دام غزالان ختن
چھی زلف پیچیان مار خو
نرگس وچھنت آہو قرار
مژہ تیر لایت یادہ مہ
شہرن چھو ہم کنہ گا منی

ذرہ چالو دُو دلو ذرہ
ذرہ چالو دور دلو ذرہ
مہ داغہ اشکنہ لج ذرہ
صد چین رتن در یک گرہ
بو یا چھ مشک عنبرہ
از رشک نرگس گے برہ
بیمار چشمن تل مرہ
پامن لجس ون کیاہ کرہ

برخوبرویان چھی شہی
چھوی تنگ چون غنچه دہن
ناظم بدل دیوانه شو

شمشاد قد سرو سہی
ذره چالو دُور لھو زره
دندقنده قل شیرین سخن
بر شمع رو پروانه شو

درآرزو نیرک گره
کرتم کنھاه لب شکره
ہر رنگ بیرنگ کریره

نامه فرستادن زین العرب بسوی یکتاش و گفتن غزلہا و شنیدن رُودکی شاعر جواب دادن او

لدن لیکھین غزل دریتش یکتاش
چھکن دادن س مرہم ته داو
بیتھی پاٹھن لسبر گو کینوتر کالاو
سٹھاه درشعر بلچھن منز رُکی سو
بکوش ماه شعر رُودکی گے
بہر تصنیف ترتیب گرداد
ونن آسو رُودکی اشعار و ابیات
جواباه رُودکی لیکھن بدل الیتس
کہھٹن نِه حال دل شعر گی نن گو
بخارا کس شہس گو دراسباب
کہھٹن آسو عشق زن پرس ا ن
ذرن نه شہره گیلن دٹنه جامه
سٹھاه یکتاش سانین شہره عشق

سو نامه یادوائی درد یکتاش
اکس اک آس تس پیغام سوزن
سیٹھ رُوزی اراده غفتحالی
یکن سوئی بر طاق ذخر کعب
ته لوزن تازه تس چھک عشقکی پے
بدیھی رُودکی منیجو اند تصنیف
گٹان زین العرب لیکن میحایات
کرن بر رُودکی شعر آشکارا
بین مشکل ون آخر ته نن گو
بخارا باچشم حارث لدان گو
شہس یته مدعی تر گیس غمار
ذیر ده راد نس لوزکی خبر داو

نوازش نامه آن یاد مر دو
بپاکی کام درآرام رُوزن
میان شاعران اک رُودکی آسو
پرن واراه معما بیت پر صعب
بہر بیتے جوابے میفرستاد
ونن زین العرب شعری بہ تصحیف
لدن زین العرب لیکھین غزل تس
سو گوتم شعر ہت سوی بخارا
شہ حارث ته از بہر ملاقات
عیان یکتاش لپا سر بہان گو
بنام عاشقی تس ده ته کھ یامه
مخالف گیس پیدا کس دراس نن تا دو
که بدنامی است آری بہره عشق

سین عشقس تهندس لو کهه آگاه
نه تس دهر طلا و سیم در دل
گزهین ما میان شهین دنس زنشاهس
سو حارت باره از قهر و غضب تس
ذهیت لود وزه کت باز ریته
امی و همه شهس پته گو بخارا
لیصدستی خرابم کردی ای عشق
ز ه عالم چون سپندانه کرک سوخت
مه زاجت نا وتن بیویس از وطن دور
ون چهیم زنجیر بس دامان صحرا
خراب نرگس منجواره کره تهس
لعینه عاشق بدنام کره تهس
بشمشاد قدت دل داده ام من
زه سیتارک ته سازک سوزناتو

پته شاهس تهون تهم پای در راه
پر از دهر وفا لیو آن دلارام
ونن نا راستی تن لحیکلاهس
سه ماگزه متهم هس در پیش جارت
لیوته گزه مه پته ناواه هیه نه
ونن عشقس مه هجرک چینگ تو تهم
جگر لختی کبابم کردی ای عشق
دو چاره چانه خواری گهمه پیدا
چون بلبل ناله نن پیوس از چمن دور
مخاطب گیه اتن یارس ونن آسوه
زتاب جعد مشکین ماره کره تهس
پریشان از خم زلف تو حالم
بسر دریای غم افتاده ام من
مه کرتهم یاد یار و نا دلائے

نه لس از دشمنان کهه بیم در دل
دپن دلبر مبادا گزهه بدنام
حسد تی لیوزه از زین العربس
گزهین بدنام تسند مبادا تو باعث
سوماگزه مانه ونه زنه آشکارا
زنیرنگی دغا هر زنگ دلو تهم
ولو عشقو کرک پیداس آتش افروخت
ببدنامی و مستی گوس شیدا
جنون یت کڈمه از قید خرد پا
ولو معشوقه زی یت مبتلا گوس
نکاره زلفه زالہ رام کره تهس
چه سازم چون تنها کاهم چون لم
بچشمم شام غم در روز ماوت
غزل چالوی اپرانسبتاره وائی

غزل سرائی کردن زین العرب

سوز عشقن لیو زونی روز د ماه دلبرو
ماهرو لیواه کڈه ما چان عشقن کرمه داه
چالو قامتن یا قیامت عاشقن یا سرو ناز
زلف چهي مشک ختن نے خطِ آشوب چین
ماه تابان یا چهره خورشید درخشان یا پری

مشکمو لیو رشک ٹهو تهم عشقه سماه دلبرو
زانه کوه کیاه راه لڈهم گوس شیدا دلبرو
یا صنوبر یا بلا یا قدِّ بالا دلبرو
حیله عشقه و لتهمو آشفته دلها دلبرو
گوئیا د باغ جنّت وردِ حمرا دلبرو

خال ډلشیت لاله گو ښت داغ بر دل غرق خون
در کمند زلف کیناه لبنه گیمین خسته دل
چهو بس نه نشه ادنی اما قربان تو سینت شوم
شیر افگن غمزه چهی تن چشم آهو مست ناز
طرفه حالی گوشه چشم تو قتل عام کرد
شکرین لب خوښ ش دهن میم محبت چهوی سخن
ای صنم از یار عشقت شد قد ناظم دو تا

زنگی اندر باغ عاشق درمت دلبرو
لسته غنچه سیت مارت مست یکهنا دلبرو
چانه ابرو نشه هلال عید بیدا دلبرو
فرض عین اوچهن بمن اپټیم چپه بنیا دلبرو
خون مردم گوشه گیرن چهمنه ردا دلبرو
ناله کش عشاق بلبل غنچه کردا دلبرو
عاشق یکتا ون چهوی حسن یکتا دلبرو

بهر صورت بخار اوانو یکیت
اما یکناش کت گو مرت کیرن گرای
تمس متهرس تنهر گیمیت چپه شیدا
خبر چهاپیس شه ما و انتاوک
اداوان بمن اکس مه نه خوش
تهنه امید چهیم ډیسن دو باره
بخار ابمیه سیت شاهس پتیه دراد
خبر لو زنت سین نی ږو زبرتس
سین غمناک د تو نمه چاک جامن
اشه کینه یکوه دگی تن جگر گوی خون
یه کس گبولم به کم کاچهوم یه کیا گوا
یه تا محشر چهو یار بن یا دراون
مه امید آس وصلچ تن بدل گوم

سته س نشه وانو تا هن کس شاباش
لسندر ډیش مه دا لوم سټهاکال
چهوکرمت کامه دیو لوکه یاره شیدا
سو چهوی کهوتن گزهم ماتهم یار
لسندا از غم برابر چپن چهوم کهش
مه امید آس بی تن یم برجان
نشانا کهینه تش تمسندر کهنه اد
دس گوخاره س لوزنت بخارا
چو گلها از گریبان تا بدامن
زبهیه شتی تن فریاد از عشق
کرلوم مه تو به هجرس دو یه تی یوم
نه چهوم بد کینه کر مرت بیش کیاه آم

سهاه گیه دردل زین العرب رای
تن دو ده باجه بادون یاره حال
تسند بسر دشمنو بازار یاوک
نعیم آزاده سرو آید گرفتار
لو یدوی دزه یت گرتهه با بوره
ون چهیم از نا امیدی هجر آسان
دودن یا مرت یه ون ایه خبرلس
تلت بر سینه لاین سنگخارا
دست پیه بر زمین از آسمان زدن
آهی دادهیم بیداد از عشق
دیوم کم یاون پینی تره تاون
بدل زنار زلف یار بیش آم
چو سم الفار مه عینک عل گوم

دشہ لاوت لشہ آسِت ژلوم یار
یہ کہنا اوم عماری آسہ پُر آب
خبراک دِلہ تقدیرہ چ نہ آسم
ہِہ دلانی دست نہ کار دُور لوم
بمن یکھنا کمن سیتی الگوی سوز

خبر سروس گیم ڈیشت تبردار
صحیح ونومُت کرن ملہ بندہ تدبیر
سہ ستی خام تدبیرج مہ آسم
مہ گو بیدا دہجرک نادلاکیس

وُچھِت بری گیس لوغرق تالاب
کران تس غائبانہ خندہ تقدیر
وُچھان اوچھان اچھوتش یار دُور لوم
دلو یار وبرہ نکھ چانہ آیس
مہ چانوی اُدچھوم میانوی غزل لول

غزل خواندن زین العرب

مدلو چھمنو بدس ہوشس
وَنی بوزاد تھوتم گوشس
صنوبرآن قد رعنا
وُچھِت رخ چانو ظلمت گُل
دومار زلف خم درخم
سیاہ بی سُرمہ چھی چشمہ
بنار عشق زا جھس بو
ولن مای آولن غبغب
بُت رعنا گلہ زیبا
دَنے روزم گنے بو زُم
تو ناظم یار اگر جوئی

مہ آسوم اُدچھنگ منتا
زلف سنبل زنبل کاکل
خبر کیھِ چھمنہ مارن کم
جیانکہ آبہ پُر چشمہ
ہندرزن نایہ گاجھس بو
پُراز می حوض کوثر لب
کمر چانگ قبا دیبا
خبر ہِت قاصداہ سوزم
سر راہِ وفا لوئی
مر روشن آتش چھم چانی

مہ مور وشن آتش چھم چانی
مہ روشن آتش چھم چانی
ہمن نوچھوم مہ عشقن جوشس
بو لاگے کارہ پتئے کوشس
کہی بر سینہ کہ بر دوشس
وُچھِت نرگس گمژ بیہوشس
ہمت مہ مالہ درآغوشس
چھی سرمست گئے بیہوشس
شُبان چھوک ترک اطلس کوشس
دنم سوی دز خوش آیہ کوشس
سخن بہ عشق لبن خاموشس

رفتن یکیاتش سوی بخارا نزد حارث و محفل نمودن شاہ بخارا و شنیدن زین العرب از رُودکی

غزل وَلون وَدن آس پرات نہ دوہ

کرس ہار کِ غمک تیراون ہیہ لوہ

غزل وَنون وَدن آس راتۀ دوه
بینه یکباش گو سوئ بخارا
سو یکباش آسو باحاش کران سیر
ببرج مهر یا دو هفته دو ماه
قوالو هنر کرن تر نغمه سازی
سپین عشاق خوش از خوشنوائی
پرُن بر مدح سلطان بخارا
کشید از دختر خود بی محابات
غزل شهزادیه هند رُودکی پرُ
یرکستان داد لذ سند آشه یرانوی
زخودای قبلهٔ عالم دنو منه
دلش ز عشق جانان در آبر آشفت
ننه وانوس ونن بیت و غزلها
تهون مقطع چه شعرس ابن الاستاد
تغافل دتو نه پوزن هتو نه در دل
پزبا نهاوُن غلاسی سیت اخلاص
وصیت مال کر مثر آسهم نے
کری شم شیره سیتن پاره پاره
رضا نهو مُت بدل اچهوم قضنامه
که روشن میشود آئینه از خاک

کرُس هارن عمک شراون همه پوه
سو حاشر آسو بایکباش کرن سیر
بگلشن ها کران پرواز چون طیر
بخارا کی شهن خوش رُوز ز هارن
سرودی از نهاوند و حجازی
بجوی گرم ساین مجلس شاه
ز طبع زاد خود ابیات و ارا
خریداری کرس شاهن دِ ابیات
تحبیر شعر پوزن بیا روی کرُ
شهس دتو رُودکی پونس زمینس
بصدق و رستی تیهو طبع چهومنه
نه گیمبر تازه عاشق بر غلامی
کرن پراهی س کُن این مثلها
ستهاه نه مجلس انشعر و سخن گرم
بجوار هرتوه بیت ساین مقابل
خجل کرتهس قبیله منده چهاوت
بو والله مارهٔ هت از کس مم غم نے
نه دپوه شهزادیه کمه از حیاس
بوُ چهس معصوم بُدو اتم اذامه
گمه هم از غیبت مردم عمل پاک

ننه آسو سنه نے صبر و قراراه
بگلشن ها کران پرواز چون طیر
بیکجا در بخارا تا بیکماه
می سازو سرود سوز نهارن
کرک آهنگ زیر و بم سرائی
مصنف رُودکی تووانو ناگاه
خریداری کرس شاهن نے ابیات
کشید از دختر کعبئن محابات
دپُس شاهن چهوُنه تهو شعر جانوی
فلک تابع بوین جاس نگینس
عجایب این غزل زین العرب گفت
گرفته دل بسر و خوش خرامی
مه راته زین العرب ذات تهوم یاد
گلن جارِتته پوزن آسوز شرم
بتندی دپو نه تس در خلوت خاص
بنن پوشیده سر بازار پادت
نهو چهوی از وُوه ید بوزی و باره
مگر در زیر لب آهسته دپس
گمه هم از غیبت مردم عمل پاک
که روشن میشود آئینه از خاک

بازدرآمدن بکتاش از نجار او مبارک باد فرستادن زین العرب اورا

دپن بکتاش باز آواز نجارا
پریده باز بلبل در چمن تا و
خبر دوده ماجه ونس یار وانوی

نه در دل بُود دمت صبر یارا
قرار عشق باز سوئی وطن آ و
چو بلبل کر خوشی گلزار وانوی
مبارک نامه لکهین بهتو نه فی الحال

چو آهوئی بمید از ختن آ و
دل زین العرب لوزت پهین آ و
وڃین عشقه بیاضه در اس ت فال

غزل مبارکنامه از زین العرب بنام بکتاش

آمد بهار شگفت گل در چمن مبارک — بلبل بناله خوش گفت بهل یاسمن مبارک
ای دلبر سمن بر قد جهوی ثبن صنوبر — دندمختنه لب چو شکر لعل یمن مبارک
جادو دو چشم آهو هرن رٹن چو آهو — آهو ونن چهه آهو چهی یادمن مبارک
آشفته زان دو گیسو در دام عنبرین لو — دل بسته کر بکیمو زلف ختن مبارک
آئینه روی جهتاب ڈ بیشت گرهن چو گل آب — حیران کر سه بتیاب حلوک غنچه من مبارک
مژگان چهه نیزه خونریز بر قتل مردمان تیز — محراب مُین چهه شبخیز عاشق بمن مبارک
رخ جهوی مثال قاتل در زنار خال فلفل — ها وُت مه داغ بر دل ها وُت کمن مبارک
شادی وڃهت موافق زانت نه نیر لایق — ها رُت ته خون عاشق لاگت بمن مبارک
للّٰه ته لوله شهچی چیشمه پُر زخشمه — عشوه کرن کرشمه آهو زمن مبارک
بدعشاق پانه سوزه وڃهنی بیرده روزه — سوزک نزانه لوزه زیر و بمن مبارک
ناظم جهیو خون هارن کر ماره جان مارن — بر راه عشق پارن یکها بمن مبارک

خواندن بکتاش مبارکنامه را در راه و غزلها پیش دبر زندان تشن بکتاش و غمگین شدن جارت برادو

مبارکنامه استادانه شاهی
بدست دابه یار کس کُرنه راهی

کهٽڻ دايه عطوفت نامه نيونس
سراسر نامه را ازک پرته از ناز
سو نامه ياره سُندداد دن دوائين
پيکاني آسو نامه هيٽ سود رد سٽ
پرزهن هٿونس بر کيا آسو نهس کت
حسلتس پيده گو کم جهه سينه
دکوڏس درچي از تصنيف لائق
وحهيٽ دُنارکينه خان حارث
نه روڏس کنهه محبّت گو غضبناک

پتيم نامه تس سوچي ياره سند بس
پرن نامه هرن آسو اشک مخته
دلکين از قضا تير بلا گوس
رفيقاه ترنٿه آسوس محرم راز
ڏپُن نم توره چهوم کاغذ مه درد سٽ
بدزدي تا وکيا تَسس سو درهيٽ
هموُن بلکيتش يا ر نا موافق
بر آتش حارث گو دل از ان باز

خطس سر نامه بکيا شن کرن باز
گمت از نار عشق يار سوخته
شبانه روز روشن ماه سرمست
ڀوان ڏيهن ته ٿهاون نامه پين باز
نه باور آوتس سنے رُود کينه
غزل ساري تراوس هيٽ ياره سند بين
تمي شعرا نه در ديوان حارث
بلاک خواهر خود کرنه آغاز
نه روڏس از غضب عقل و نه ادراک

گرفتار شدن بکتاش و بند شدن زين العرب در ڀٽه خانه

اوّل بکتاش از حکم شهنشاه
پئي زين العرب تر نتره راوک
سو ڀٽه خانه سٿا آسو تيز از چاه
کرک بند نت اندمه ڏوخي سنه
سيٺن تند آتش حمام تر جل
زخون گلگون سانين فرش افزون
هم آتش هم مه هجر کنار دل
ز اشک خون سين رنگين ماه دام
ڊوان ٿهرٽ تا وه منزل آس ماهي
پوت تقدير و عشقس کا رکيجا

ٿهوک ديوانه يا زنجير در چاه
چو دوزخ يا سو آتشخانه مقتل
بحکم شه ڀٽه خانس کڍک ماه
دران آتشخانه از دل کرنه فرياد
قبا از تن کڍنت راوک کهورن تل
دپاکن آن بوزه نا بکتاش احول
قبا سانين تنه کهرتل بے منزل
جدا ترا دن اميد زندگاني
نگره مضطرتر از فرّشاهي
ٿهوي تندنار آتنار جواني

دوّم از قهر ڀٽه حمّام تاوک
ڀٽه خانه ڀٽه مادرک اسفل
حماسن داره تنه بر کرکهه سينه
روان هرسو دوان ناله ز بيداد
بره يکبارگيه گل لج ڏرزون
بوحسن نارس اندر چهم يا زخوشحال
پدن هندوه کهتوسن در چشم خاشم با دام
نگارين گوش دي انخو نقشاني
حمامک نار عشقک تا رکيجا
نهوي نش ز آه و اشک راني

چھم آتش خون دِلہ حمام ناخوش
گمت تس ہفت خانہ آس ست نا
دلہ معشوقہ چھنم حال کیا چھم
رِوان چھم جوی اشک لن خس منز
بوسوزان شمع چھس تہ صبح ہو
غلط کرِدم تہ درخون چھیپہ منزل
دِژن مہ کہم تہ ہمہ نہ بدہ زخ
کہ در دوزخ کنندم زندہ ناگاہ
مدنو چھوی غنیمت از ملاقات
مُرتہ بُن نوچھو دونیا دوبارہ
بونی وُچھہ وقت آخر ماہرِ جانو
پتھی فیرت یمی نو زاہ کو سکھن
وَن چھوم اک ساعتاہ باقی درین سوز

زسوز سینہ شعری ہمچو آتش
تُلن آس از سیاہ چھن دِ آنزور
دزد آتش چانہ پُرہ احوال کیا چھم
یہ خون اشک پرِ دوئی نکوئی
دزی کھینی وچھت مہ لو مری لو
بُہن میانس دلس گو یہ زاہ چوش
گلوم سیمین بدن از نار دوزخ
درین آتش درین اشک درین سوز
بتم کرہ ماتہ سینن خوشن ہم ساتہ
اچھہ کن ادہ چھیہ ماران لکہ چھون
نمی درخاک فیرت آرزو چانو
گیبن یہ تسر ادنچ ہی زمہ لوہ آم

ستن آتش تمس از ہجر دلدار
لبن لیکھن نچون شعرِ جگرسوز
ہشتی دِیہ ذسی دوزخس منز
میان عاشقان چھم سرخرد ئی
اندرزالبت نیر دا ہم نہ از دل
غلط شد چون بسینی اندر آتش
نصیب عشق این آمد ز درگاہ
شبس نزدیک آتوم عمرہ نہند دز
زہ سنوی مرگ چھوم مشکل نگارہ
کونہ یکہنا لو چھس دِن لوسہ زون
مہ واتوم جان لبن بہتم بیالبن
ز ہجرن کونس نزدیک دِہ آم
لکھت تھاوی نچون دِل غزل لو

Library Sri Pratap College, Srinagar.

غزل خواندن زین العرب در تنہ خانہ بفراق یکہاش

..یکھنا یو وَنے حال و لو بال مرہ ..لو
درباغ چھوشمشاد لب جوی سہی سرو
بلبل چھو دِوان نالہ زشوقِ گل دیت
دیوانہ چھیہ پروانہ وچھت چانو شمع روی
بیتاب چھس ذالہ وچھس زلف خمن چان
مہ روی سین لالہ جگر خون رٹن داغ

از چھوی مہ مرگن سال و لو بال مرہ یو
از الف قدت دال و لو بال مرہ یو
در گل چھو کران حال و لو بال مرہ یو
زالان چھو پروبال و لو بال مرہ یو
شہمار و لو ہم نال و لو بال مرہ یو
وُچھنی تہ سینہ خال و لو بال مرہ یو

جان میدهم از لعل لبت باده کنفاه کره
زائوم نه وینت داد پینځ ناره دوم د ل
ناګره ایه هیچی زاګ دمی ون ته ناګن یو
مجنونه آسوم لاته یو دو کرانه درا لیس لیل
لاګه یو زلیخا وچهت درچه مه کنعان
فرهاد ده شیرین جان برلب آمم ز هجرت
لس سوز عشقن نار دلس هیو سوزرت ګو
در آتش حمام آتش عشقه تبک جوش
درکوی توای دوست هیت ناظم مسکین

لِلّٰه تو میرے نال ولو بال مره یو
ونه ها دزم تال ولو بال مره یو
بره ګیسه هبیه مال ولو بال مره یو
ڈتهم ته نخدک بال ولو بال مره یو
اے یوسف اقبال ولو بال مره یو
هه مول رادم مال ولو بال مره یو
هی درام عشقن فال ولو بال مره یو
لس یاره یتوی زال ولو بال مره یو
پره زهو هس نه ته احوال ولو بال مره یو

مردن زین العرب در زنته خانه و دیدن جارشه و افسوس کردن او

نکهن احوال ساروی ګوس یش خون
بحمدالله شهید عشق او بیم
وجود تر اون جدا تمه رڈته موجود
کرن تم از قفس چون مرغ پرواز
هرن خون شهادت تا قیامت
همیشه تم چهه بغم زنده خوش نه
ازان ماتم سیه ګردید عالم
بجستن مشتری میرفت نایافت
برهنه سر ز مشرق در او خورشید
سونخ هنت ګو کسوفس منزرڈن جابے

وست خونس اندر ریبه در شفق زدن
ان آس باره سندی ناو قیرت
زنا بودی پین د عاشقی بو د
بنزد مرد باشد ارچه اموات
تر و تازه تمن چهوی سرو قامت
بمرګ آن نکودئی درون صاف
عطارد بیوڈها اندر برج ماتم
ز هم عقد ثریا هم ګسسته
بمغرب اتیج روزنه امید
برآمد سینه کو بان ماه زین غم

ونن آس ګر بمیرم سرخرو یم
با آخر جان شیرین ګوس نیرت
مرن عشقس اندر چهینه صاحب راز
حیات جاودان الوصل بالذات
ګر هنیم عشقه شمشیره کشته
جهان تاریک سا نین قاف تا قاف
صفائی قطب ګردون در عدم تافت
شکیب از آب دیده دست شسته
ددانی چرخ چون ببید دستن دبی پای
ژلو سنه تا قیامت داغ ماتم

روان تس پت سفید اچھ تاکن گے
گلُو ترٹ جامہ گے دیوانہ بلبل
جگر خون غنچہ دل صد چاک صد برگ
للہ وُن دکھ چھوہ زن ٹکھ جنگل
فغان و شور ماتم تا فلک گو
شہید عشق یا اللہ اکبر
رقم زد خامہ مَن مات من العشق
فلک انا الیہ راجعون خواند
بباد حُسن یا بادِ خزان آد
رِوان آیہ کران فکرہ تہ گرایہ
کرن تمہ للہ تہ وانی گرد حمّام
تموتُل آہ سرد و سیت سرما
حمامس حارثن دروازہ تہن وُنُتھ
سپُن نادم ز کارِ غیر معقول
تلُن فریاد ہی ہی بدکرُم کار
یہ معصوم آس بے شک پاک عادت
کرِہ کُس خشم تتھ نہ پام لوزم
یہ تقدیر آسہ گومیانوی بہانہ
قضا چھُو نہ کینہ تابع فیرِ نہ زاہ
چھُو کیاہ سُود از قضا روزن وُدہ دگیر

شبانہ زون دنے تس معرکن گے
قد شمشاد سرِ دریای میکرد
مزارس منز ہیت سوسن ازین مرگ
بغیر از اشک ماتم نے گلس آب
از انجا اختلاف اندر ملک ہیو
قلم را چاک شد سینہ جگر سوخت
فقد مات شہید العشق العشق
تمو دپو آسہ بر پا روز محشر
نتہ ما آسہ عشقس ہیو مُنتن واو
تمو انداز نتہ خاش دتوک دُور
بنوحہ روز محشر کرُ تمو شام
ز دیدہ اشک از دل آہ پُر درد
وچھُن تمہ جان بجو تسلیم کرُمُت
خجل رسوا گمُت غیرت نیر دراو
ہتوم تتھ خون ناحق مہ مِتہ بار
برم کن حاسد و کرُ تِہن لوِ گُمراہ
نہ زانوم تا ابد بدنام روزم
کرن و اراہ ستیاپان پانس
ز سینہ تیر موتک نیرہ نہ زاہ
نتہ خاش دوبارہ درکرک باز

صنوبر خم شدہ آشفتہ سنبل
بزیر سرو قمری وای میکرد
زلہ وُن ما تیچ ہنت سئی ہنیر زل
نہ غیر از سوزش غم سنبلن تاب
سپُنمت آسہ برپا روز محشر
چکیدن سیل اشک از ماتم آموخت
ملک انا الیہ بر زبان راند
سپُنمت آسہ ما عالم برابر
خبر یامت نیر پیہ درایہ دایہ
تتھوی وہن تتھوی تھو عالمس شور
قیامت آس ازیس سوز گرما
ز سرد آب و ہوا حمّام گو سرد
پشیمان گو وچھیت حارث ز مقتول
بیاد و کردہ خاکستر لدن آو
مہ زانو منہ نصیب آسس شہادت
وَن چھوس غرق پشیمانی کرُم کیاہ
کرُم بدنام نامِ خویش پانہ
وزیرو کرُت قتلی تس جوانس
نہ گو کام کرت ناساز تقدیر
کرک تکفین و تجہیز پیہ آغاز

برہنہ پا و سر حارث پکن آسو
کرن گوہر نثاری دُر فشانی
شہید عشق منز باگن مراس
نکھ کعبس مژہ منز باگ ساوک

چھکن لعل و زرد گوہر ہکن آسو
فرشتن سیت کرُ ولیوُ جنازہ
تھوک بالس نکھہ تن نیک کارس
مژی میلن مژی رسم قدیما

دُر افشانی خوتہ آس اشک رانی
پرس قطبوُ نہ ابدالو ہمانہ
دنوک خیمہ لجہ منز واتناوک
وَمَن یَشْهَدْ لَهٗ اَجْرًا عَظِیْمًا

شنیدن بکتاش خبر مردن زین العرب گریہ وزاری کردن بکتاش در فراق او

عمک سیلاب بکتاشس بسر گو
کرن آسو وانِ ہا روت نہ ن درجاہ
اوّل راوم ہینُن مہ مُول ہا جی
در آزادی غلام آسوس گو زل
نہ بختم یاور و نہ عقل رہبر
نہ دوری کو نہ وَنی مشکل نہ آسان
برات عشق دِ تنم ہمچو سیماب
مہ کرُنم خال و زلفن دانہ دام
ز ابرو و زمژہ تیر و کمان کرد
بعینہ مردم شبدا بو کرہ تہس
بدام زلف تا کردہ دلم رام
دل و جانم بخندہ بندہ میکرد
دِتوم عشقہ سینتی تس پتہ دل
تہتوی پلُ زن لبت کس آسو دمنز
فلک ظالم مہ نہ تس بیوُ جدا گی

خبر لوُ زت یمس نیر و زبر گو
وُدُن تم بیکس ہتھو دادہ سیتی
لگمنہ سیت یانس کا ہنہ باجی
پمُت دِ رُدادی غم چھیوُ بن لیچ تنہا
نہ دل ہمدم نہ دلبر آم در بر
الٰہی میون ہیوُ بیدا کس گو
قرار آرام راوُم گوس بتیاب
تُندُ قامت وچھت مہ چھم قیامت
دلم افگار و پارہ بیگمان کرد
اچھو نشہ کان تہندُوی درانم زاہ
شُدم آشفتہ و بتیاب آرام
بیاد دی او زندان مہ گلشن
نمود آسان ولی افتاد مشکل
نہ دُور دِ مہ کس تمنشہ آسو ساتھاہ

تلن شور قیامت نالہ و آہ
کورن تھوُ تھم خدایا دادِ کیتی
زنیں تدبیر تقدیرن ہتوس تل
زتنہا دورہ کس وَ نہ ون سخنہا
تنم مجموعہ غم دل پریشان
زلہ وَن نار عشقن یوُ ن کس بیو
کرن عشقن بو صبا دس اکس رام
ولی از باد او باد دل اقامت
ز چشم شوخ بے پروا بو کرہ تہس
دوا بیمارہ عشقہ آم نہ زاہ
لب شیرین چو وا از خندہ میکرد
تُندی دِ ری سینہ چہ گوم روشن
محبت پانہ دان آتن ہتن دلس منز
نہ خواب تس دادہ میانی اکس لاتھاہ
جفا جو عشقہ شہ آسِت گدا گے

ہمس بیمار عشقن بیہ سفر مہ
سہ گیہ پانس مہ تھاون بیقراری
تسنز شیچھ یوزہ دی کو نہ موس
خلاصی مرگ از ہر قید خانہ
نہ بند د عشق ہرگز کار باصبر
گتہ دہس بنہ کرہ ہس فدا جان
ودن یون بدن تس نار سانیُن
ربودہ آن دوی او از آب و تابش

ہمس حمام دوزخ چہ سفر مہ
تاسّف یافتم مہ از ہر کرانہ
دِن یت کُن لو کہ یا من کتھ لو رو دیس
نہ عشقن چارہ چھُمنہ تاب ہجرس
تمنّا چھو منہ کنھہ اللّٰہ وچھِن قبر
ہرن از چشم نرگس اشک شبنم
ز بیماری چو چشم یار سانیُن
وزل یم لعل لب تس آس گلرنگ

قضا گوش ز دنیا رستگاری
دریغا جان دمی در قید خانہ
یو مارس یت جہس منز پان پانہ
نہ آتش کاسہ ون نہ آب ہجرس
گر تھہت یو نز او ہس قبر لہ یان
ہون یوزت ون منز ہر نہ ماتم
ز سینہ آتش و از دیدہ آبش
ہمن دت خار گیہ ہم رنگ بانگ

دربیان شفاعت نمودن امیران پیش حارث وسبب خلاصی یکتاش و رہا شدن او از قید خانہ

چھو زلف گلرخان زنجیر دریاس
کہ شاہا ملک و دولت یاد وارش
چھو ڈلمت شہر گُمت منز غذابس
سمنبر یاسمن چھاون کتو گی
موئی دوہ یاون بتہ بس راوی
بفاتحہ یاد ہن اخلاص و رگیچھ
سپن سرگشتہ اندر کوہ و دشت
دِون گت منز خزانس زیچو بلبل
پیون برخاک تراون آہ غمناک
بہ واویلا بلا یا دور رُک سہم
گلس یٹ کوہ غم نیرم بدرحم

باخر کر امیرن یاد یکتاش
زبن انصاف و عجز و زاری لوتیس
بدل تس گو منن تس آب تابس عدوس
کرو ی کم زعفران گلزار روس
بہار کگل کو وکرنی اچھاوی
تہ یوزت چشمہ یکتاشن کرن باز
ہر ویرانہ چون دیوانہ ہر گشت
کڈن از سوز دل آہ جہان سوز
کرن دل چاک ہجرک لا تیہم تیر اک
قیامت یار یارس اوہ یا امت

بہ استشفاع گی در پیش حارث
چھو درچہ یو منن یکتاش بیکیں
دلو چھجورہ منتو یاون کتو گی
پریشانی نکیچ گیہ جعد مویس
سہ مرگک پیالہ گیہ جت جور سرگیچ
کرن از سوز دل چون گریہ آغاز
گمت مجنون ہمت از عشق بالکل
بنن ماتم گتہ منز مشعل افروز
بہ کیا دوری یہ کیا ماتم یہ کیا غم
بلا اندر بلا تس کر چھہ سی گت
سولائی لو ٹنگ بر سر از ہمان غم

کوه کره مرگه شراکی براناوی
وه دن ون سود د دنیاوی
بجای سرو گل سوسن زری نو
مرن بهتر جدائی ون زری نو

گریه کردن بختیاش در وفات زین العرب و کشتن جارت را و مردن بکتاش بسفر زین العرب

زری نو گلبدن وانن مره نل
هزار آواز بلبل پا رحینگس
زری نو جامه نه بیا ناله نزاون
سینمت سوخته جان وڈلا یه صد رس
زری نو شه نشین خالی ته دیران
فراقک داغ زوی لگ مه یانس
زری نو ماهر ونل کاله ابرس
هرن زن شمع جهس اتش تراله کوناه
به ماتم زهر قاتل نا و چی ره
به اژدر زهره برنس تا بنا گوش
برابر چهوم مرن ون نن نده روز
مرادچ کوم زاه در اینه اصلاه
کرن در تلخ چندین تلخ عیشی
ژهیت گو با سلاح اندر کمینگاه
بقبر دلبر خود آو تشنه
زدشنه اسن سر جان آفت مرگ

زری نو ما یه هی ته ضنایه مسول
زری نو سرو قد وانن مزارس
ونن پانس کفن در خاک ساون
زری نو ژهینه شمع مرگه واوه
مزار آباد سکین ره وزه حیران
زری نو مرته سکه بستر بالین
هجوم آم ماتمن آنم مه صبرس
به ماتم سینه زالت تاب نیوم
سمند زناله هنت تی کر زلم وه
به ماتم داغ سینس کر زلم مه
ونن بنن تی چانو بوزن
اول و صلوک بدل ره دوم تمنا
چه از غم شادی ان بیگانه جوشی
لبون جارت بخلون کڈنه نبر
دنن پانی برنت کرنه دشنه
بنام یار دلبر زخم خنجر

زری نو خاک لارن منیره رگس
جدا قمری ون گت لاله زارس
زری نو مخته دندن ها ی لدرس
بوزن پروانه نارس پان تراده
زری نو مرگن کئت آئینه خانس
پوشاک وست ڈولن فرش قالین
به ماتم نار سوزان تراله کوناه
دل سنگ آب کرنم تاب نیوم
به ماتم آفت جان غارت هوش
گلابن آب حیوان ید ڈهلیم مه
بگلی تن نه دنیا گو تسلی
دوم خون پا یده نتن لو سمنا
بتاریکی شبی آن ماه دلخواه
مدا آسوس رڈن کرن جدا سر
چشیده از دست جانان قبر مرگ
ز آب زندگانی اسن خرم خشتر

بنام یار دلبر زخم خنجر
ازین دنیای فانی در لو خندان
نه آن زین العرب بود یکباش

ز آب زندگانی آش خوشتر
نبود شس صبر بے یار دیگانه

سپین تن زندگی بے یار زندان
بدو پیوست کوتاه شد فسانه
ولیکن عاشقن پڑ بود شاباش

خاتمه کتاب و مناجات بدرگاه قاضی الحاجات

بنال ای دل بدرگاه الٰهی
سیه روئی پریشان روزگاری
ذکرد زشتِ خود تر منده روے
گمت خوگر گناهن ست و بازو
نفع تراوت ته کن نفعک و فادار
برسوائی ملامت خود دستائی
مه یدچھوم نامه اعمال تیره
عنایت فضل و احسان فوج در فوج
ثه فرموت حملنا هم لقرآن
یهوی نقصان جا بلوسیت بر مرش
کرم اسراف عصیانک سٹھا کال
بشارت چھو سن پیران الحمد لله
پران استغفر الله ناظم زار

بشو از نامه غفلت سیاهی
اسیر بند حرص و نفس بدمست
گرانی هرزه گردی زشت خوئی
بجز بدکهنه اندیشه دلس منز
جفا ها در بغل لاگت صفا کال
کرمس تا ابد همت چھه عالی
گناهان از صغیر و تا کبیره
یهلک سوی نامه میانو از آب رحمت
مه چھیم از معصیت کوه بڑ برجان
مه چھیم امید رحمت از کر بهی
ز رسوائی گیم تو زیچ زبان لال
کرمیا داس جاین دنوم جنگ
مه چھوم از مغفرت خالی گژهن عار
بعشق و معرفت کرتم موافق

خدایا بر درت امید واری
ز د گرا زادو پائی معصیت بست
خجالت هن چھو نهاد و سر بزانو
عبادت اند تهون کرمت گینه سنز
فروشه جو گران گندم نمائی
ونن نام از درت کهه گونه خالی
ثه چھوی دریای رحمت موج در موج
محیط کم گژهیا کهنه آب کا جنت
بکار آمد عمل کهه چھمنه کرمش
گنه ساری ثه بخشیم کری مه
ولی لا تقنطوا من رحمة الله
گدا خالی گژهن نااهل کرم ننگ
وسیله چھیم ثه کن عارفن ته عاشق

دربیان سبب تصنیف کتاب میگوید

سبب گومت چھو تصنیفس بین شوق

ونن هنو مه دگر آسوم بین ذوق

سبب گو مت چھو تصنیفن پنن عشق
حبیب اللہ چھو محبوب الٰہی
کرِ دم مہ حسن یکتا تازہ منظوم
درین قصہ باحسان زندہ چھکھ نام
علیہ و صلّ یا ربّ و آل
بعقبیٰ کُن مرا فردوس منزل

وُنن ہتھو مہ نگر آسوم پنن عشق
چھو در پاندان تہندار شادخانہ
سپُن منظور زند شیخ معلوم
ز سنہ ڈیہ شت زیادہ تت کاہ ۱۲۶۱
ترحّم لی بہم فی کل حال
زناظم حسن یکتا تھاوتن یاد

یا رشاد و ارادت دستگاہی
سلوک کبروی شیخ زمانہ
سُہاہ کرہم قدردانی با انعام
گمت از ہجرت معشوق اللہ
الٰہی باہمہ یاران یکدل
بروح عاشقان صد آفرین باد

تمام شد کتاب ہٰذا
1378H

ہر علم و فن کی سستی اور بارعایت کتابیں وغیرہ

ملنے کا پتہ

غلام محمد نور محمد تاجرانِ کتب

مہاراج گنج بازار۔ مائسمہ بازار۔ رزیڈنسی روڈ امیرا کدل

مالکان

کوہ نور پرنٹنگ پریس۔ رزیڈنسی روڈ
سرینگر کشمیر کو یاد رکھیں

378
1261
117